Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Советн ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● 22 май 1969 йил, пайшанба ● № 118 (14.281). Баҳоси 2 тийин.

ПАРТИЯ ЎҚУВИНИНГ МУҲИМ БОСҚИЧИ

ПРАВДА

Партия маорифи системасида ўқув йили тугалланмоқда. Ҳозирги вақтда бошланғич партия ташкилотлари, партия комитетларида ва пропагандистларнинг диққат-эътибори ҳамма бўғинларда ўқишни уюшқоқлик билан тамомлашга, якунловчи машғулотларни яхши ўтказишга, тўпланган тажрибани умумлаштириб, мағзини чақишга, бу тажрибадан келажак учун амалий хулосалар чиқариб олишга қаратилган.

Партия маорифининг кейинги йилларда вужудга келган мунтазам ва муайян мақсадга қаратилган системасини тўла, ҳақли равишда миллионларнинг ленинча университети деб атамоқдалар. Партия маорифининг турли формаларида ҳозирги вақтда 15 миллиондан кўпроқ коммунист ва партиясиз актив ўқимоқда. Улар билан бир миллиондан кўпроқ пропагандист иш олиб бормоқда. Партия маорифи системаси раҳбар кадрларнинг, барча коммунистларнинг ғоявий-назарий савиясини оширишга, хўжалик ва маданий қурилишнинг XXIII съезд белгилаб берган вазифаларини ҳал қилиш учун курашда уларнинг ижтимоий-сиёсий ва меҳнат активлигини ўстиришга тобора кўпроқ амалий ёрдам бермоқда.

Бу йилги ўқув йили партия ва совет халқи В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига кенг тайёргарлик кўраётган вазиятда ўтмоқда. Шу муносабат билан совет кишиларининг Владимир Ильич ҳаётини ва революцион фаолиятини ўрганишга, унинг партия ва Совет давлати сиёсатига негиз бўлиб қолган буюк ғоявий-назарий меросига қизиқиш мисли кўрилмаган даражада кучайиб кетди. Бу эса сиёсий маорифнинг ҳамма бўғинларидаги ишга жуда катта таъсир кўрсатмоқда.

Партия комитетлари, пропагандистлар революцион фикрнинг ва революцион ҳаракатнинг ҳаётбахш манбаи бўлган ленинизмга коммунистлар ва партиясизлардаги чуқур қизиқишни мумкин қадар тўлиқроқ қондиришга интилмоқдалар, уларнинг Ленин асарларини коммунистик қурилишнинг ва жаҳон революцион жараёнидаги ривожланишнинг ҳозирги вақтдаги проблемалари билан чамбарчас боғлаб, чуқур ва ижодий ўрганишларига кўмаклашмоқдалар. Коммунистларни В. И. Ленин асарлари устида мустақил ишлаш кўникмалари билан қуроллантириш ва уларнинг шу кўникмаларга таяниб, партия тарихи, сиёсий иқтисод, фалсафа, КПСС сиёсати билимларини тағин ҳам яхшироқ эгаллаб олишларини таъминлаш вазифаси тобора муваффақиятли ҳал этилмоқда. Ҳар бир коммунист сиёсий вазиятда ижтимоий ҳаётнинг воқеалари ва ҳодисаларида ўз йўлини бемалол топиб оладиган бўлиши, партия сиёсатини активлик ва изчиллик билан ўтказиши учун марксизм-ленинизмнинг коммунизм йўлидаги курашнинг назарияси ва практикасининг ҳозирги проблемалари билан чамбарчас боғлаб, чуқур ўрганиши зарур.

Партия ўқувининг йиллик якунларини тўплаш ҳам партия ўқувидаги мана шу асосий вазифага бўйсундирилиши лозим. Якунловчи машғулотларда асосий вазифа шуки, тингловчиларнинг ўрганилган материални чуқур ва мустаҳкам ўзлаштириб олишларига, ленинча идеяларни чуқур ўзлаштиришларига, мамлакатимиздаги коммунистик қурилиш практикаси учун, буржуа идеологиясига қарши курашни кучайтириш учун бу идеяларнинг аҳамиятини чуқур англаб олишларига ёрдамлашиш керак. Айни вақтда якунловчи машғулотлар партия аъзоси Уставда кўрсатиб ўтилган энг муҳим вазифалардан бирини қандай бажараётганлигини — марксизм-ленинизм назариясини қандай эгаллаётганлигини, ўзининг ғоявий савиясини қандай ошираётганлигини, коммунистик жамият кишисини вояга етказиш ва тарбиялашга қандай ёрдам бераётганлигини текшириб кўришнинг таъсирчан усули бўлиб хизмат қилади.

«Правда» редакциясига келаётган хатларда кўп кишилар: якунловчи машғулотларнинг қайси формалари мақсадга энг мувофиқ бўлади, деб сўрамоқдалар.

Сиёсий билимларни ошириш жонли, ижодий иш, бу ишда шаблонга, айниқса, йўл қўйиб бўлмайди. Шу билан бирга ўқув якунлари тўпланаётганида зарур талабчанлик бўлишини таъминламоқ керак. Кейинги йилларда якунловчи машғулотларнинг сиёсий маорифнинг турли бўғинларидаги ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олувчи кўпгина формалари вужудга келди ва яхши натижалар берди. Булар орасида — группа-группа бўлиб ва якка-якка суҳбатлар ўтказиш, баъзи ташкилотларда эса, зачётлар олиш формалари ҳам борки, бу формалар бошланғич сиёсий мактабларда ва марксизм-ленинизм асослари мактабларида кўп қўлланиладиган бўлиб қолди. Марксизм-ленинизм университетларида, партия активи мактабларида имтиҳонлар, зачётлар олиш ҳам шу формалар жумласига киради. Бу формаларни назарий конференциялар ўтказиш, рефератлар тайёрлаш, диплом ва курс ишлари ёзиш билан қўшиб олиб бориш мақсадга мувофиқ эканлигини тажриба кўрсатиб турибди. Партия, совет ва хўжалик активларини, зиёлиларни ғоявий чиниқтиришнинг муҳим воситаси бўлиб қолган семинарларда ўқиш натижаларини якунлаш чоғида илмий-амалий ва назарий конференциялар, суҳбатлар ўтказиш айниқса кўпроқ самара беради. Шундай қилиб, якунларни тўплаш формалари кўп, фақат шу формалардан оқилона фойдаланиш, шу билан бирга тингловчиларнинг билим даражасини ва фикрларини ҳисобга олиш керак.

Комсомоллар ва ёшларнинг сиёсий ўқувини такомиллаштирмоқ учун шу ўқув йилида кўп иш қилинди. Комсомол сиёсий маорифи системасида ўқув йилини муваффақиятли тугалламоқ, якунловчи машғулотларни — ленинча дарсларни, назарий конференцияларни комсомол ташкилотларининг жонли, қизиқарли ва юксак ғоявий савияда ўтказишларига ёрдам бермоқ учун ҳозир кўпроқ бош қотириш керак.

Ўтган йилларда бўлганидек, бу йил ҳам бошланғич ташкилотлар ва комитетлар ўқув йилининг натижаларини партия йиғилишларида, пленумларда, активларнинг йиғилишларида, шунингдек пропагандистларнинг слётларида муҳокама қиладилар, уларнинг яхшиларини тақдирлайдилар ва рағбатлантирадилар. Ленинизмни пропаганда қилишда, партия аъзолари ва кандидатларининг ҳамда партиясиз активларнинг ғоявий-назарий савиясини ошириш борасида олиб борилган ҳар томонлама вужудга келган янгиликларнинг ҳаммаси мана шу муҳокамалар чоғида синчковлик билан умумлаштирилиши, камчиликлар очиб ташланиши, партия ўқувини такомиллаштиришнинг конкрет чоралари белгилаб берилиши лозим.

Бир қанча партия ташкилотларида йиғилишлар ўтказилиб, марксизм-ленинизм назариясининг муҳим проблемалари коммунистлар амалий фаолияти билан узвий равишда боғланган ҳолда муҳокама қилинмоқда. Бу йиғилишлар ташкилотларнинг ғоявий ҳаётини, коммунистларнинг ўқиб ўз билимларини оширишлари ва коллективда қилаётган ишлари учун масъулиятларини тағин ҳам юқори кўтаради ва бундай йиғилишларни актив равишда қўллаб-қувватламоқ керак.

Бу йилги ўқув йилининг тугалланиши партия маорифини, бутун пропагандамизни янада ривожлантиришдаги муҳим босқичдир. Вазифа шуки, ўқув йилининг натижалари тўла масъулият билан якунланиши лозим, бу якунларнинг муҳокама қилиниши эса ҳар бир партия аъзосини ўзининг назарий билимларини ҳар доим бойитишга, ўз ҳаёти ва фаолиятини Ленин васиятларига мослаб олиб боришга, партия ва халқ иши учун курашда ленинча саботли, принципиал бўлишга тағин ҳам кўпроқ рағбатлантириши лозим.

(21 МАЙДАГИ БОШ МАҚОЛА).

ЛЕНИНЧА МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

ЖАДАЛ УСУЛДА

Бухоро области пиллачилари беш йилликнинг тўртинчи йилида она-Ватанга 2200 тонна «кумуш тола» етказиб бериш мажбуриятини олишган. Ҳозир область хўжаликларида 41 минг қути пилла қурти жадал усулда парвариш қилинмоқда. Ромитан районидаги Ленин номли колхознинг машҳур пиллачиси, Давлат мукофотининг лауреати Ҳурмат Тешаева звеносида қуртлар тўртинчи ёшга кирди. Звено пиллачилари ҳар қути уруғдан plaндаги 60 ўрнига 120 килограммдан ҳосил олишга аҳд қилганлар.

Ғиждувон районидаги «Гулистон» колхозининг донгдор пиллачиси Суҳбида Шодиева уч қути қуртдан 465 килограмм пилла топшириш мажбуриятини олган. У бошлиқ звено аъзолари пиллани энг қисқа муддат — 21-22 кунда етиштириш, маҳсулот таннархини имкони борича камайтириш учун ҳаракат қилмоқдалар. Шу колхознинг Мунаввар Пўлатова, Фароғат Шарипова, Нори Жумаева бошлиқ звеноларида ҳам пилла қурти жадал усулда боқиляпти. Хўжалик пиллачилари 650 қути уруғни парвариш қилиб, давлатга 40 тонна қимматли хом ашё етказиб бериш учун курашмоқдалар.

Ғ. ҒУЛОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» штатсиз мухбири.

ЕМ-ХАШАКНИ МЎЛ ЖАМҒАРАЙЛИК

ПИЧАН ЎРИШ МАШИНАЛАРИ ИШГА ТУШДИ

НАРПАЙ. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Самарқанд область Нарпай районидаги қоракўл қўйчиликка ихтисослаштирилган «Ленинчи чорвадор» колхозининг аъзолари бу йил 12 минг тонна хашак жамғаришни планлаштирганлар. Бу, бир ярим йиллик планга тенгдир.

Колхоз чорвадорлари ўз устларига олган мажбуриятни муваффақиятли адо этиш учун пичан ўришга яхши тайёргарлик кўрдилар. Ўрим машиналари сифатли ремонт қилинди. Шу кунларда 9 сенокосилка тўхтовсиз ишламоқда. Ҳар бир машина билан бир кунда нормада белгиланганидан анча кўп миқдорда хашак ўриб олинмоқда.

Бу ерда ем-хашак тайёрлайдиган 4 та махсус бригада бор. Бу бригадаларга 40 га яқин ишчи кучи бириктирилган. Бригадаларнинг унумли ишлаши учун яхши шароитлар яратилган. Пичанзорларда иссиқ овқат ташкил қилинади. Ўрим машиналарининг тўхтовсиз ишлаши учун кўчма устахона яхши хизмат қилмоқда. У ҳар бир агрегатнинг шикаст-рехтини ўз вақтида кўздан кечириб, камчиликларини дарҳол тугатмоқда.

Чўлларни бўстон қиламиз

МИРЗАЧЎЛГА КЕЛИНГ

Қайси ишга меҳр билан астойдил киришсанг, ўша ишнинг кети албатта хайрли бўлади. Қурувчи ўз касбини севади. Шунинг учун у ҳашаматли бинолар қуради. Деҳқоннинг ишқи ерга тушган. У ерни эъзозлайди, ер эса деҳқонга ҳамма хил ноз-неъматларни, бойликларни инъом этади. Жаҳонда ердан катта бойлик бўлмаса керак.

Лекин ризқи-насибамизни бераётган ернинг бир қисми ишга солинмай турибди. Ажойиб совет деҳқонлари, қудратли машиналар бўлса-ю, давлатимиз хоҳлаганимизча ўғит етказиб бериб турса-ю, нега бу ерларни ўзлаштирмаймиз? Нега бу умумхалқ ишига ўз улушимизни қўшмаймиз? Биз деҳқонлар ўз касбимизни севамиз, ерни яхши кўрамизу, нега фақат тайёрига югуриб, қўриқнинг хазинасини очмаймиз? Бу иш қўлимиздан келади. Партиямиз, ҳукуматимиз бизга барча ёрдамни бериб турган экан, бу ғамхўрликка ер бойлигидан тўла фойдаланиш, янги ерларни кўплаб ўзлаштириш билан жавоб берайлик.

Мен шуларни ўйлаб чўлқуварлар макони — Мирзачўлга отландим. Айрим кишилар «ёшингиз анчага бориб қолди, нима қиласиз ўзингизни қийнаб, тинчгина жойингизда тирикчилик қилиб юравермайсизми?» дейишди. Мен уларга авлодларимиз ерга кучини тўкиб, бизга нималар қолдирган бўлса, биз ҳам ўзимиз, келажак авлодларимиз учун ўн ҳисса кўп моддий бойликлар яратишимиз керак. Бу бойлик — ер бўлади, дедим.

Мен йигирма беш йил партия, совет, комсомол органларида ишладим, анча йил «Янги Фарғона» колхозига раис бўлдим. Данғиллама уйим, боғ-роғим бор. Рўзғорим бут, қариндош-уруғларим бағрида эдим. Хуллас, тўқ ва фаровон ҳаёт кечиришим учун ҳамма нарса муҳайё эди. Лекин мени умумхалқ иши катта курашга ундади: Мирзачўлга келиб, бу ердаги марди-майдонлар билан ёнма-ён туриб чўл қувишга аҳд қилдим.

Дастлабки йили чўлда кўп қийинчиликларга дуч келдик, об-ҳаво шароитига кўника олмай қийналдик. Аммо иккиланмадик, ишга астойдил киришдик. Биринчи йилиёқ ёмон бўлмади. Мен бошчилик қилаётган бригада 1967 йилда 113 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 18 центнер ўрнига 20 центнердан ҳосил олиб, планни ошириб бажарди. 1968 йилда янада каттароқ муваффақиятларга эришдик.

Мирзачўл шароитида меҳнатнинг оғирини машиналар гарданига ортиш керак. Биз бултур давлатга 212 тонна юқори сорт пахта сотдик. Шундан 136 тоннаси машиналарда терилди. Натижада маҳсулот таннархи анча арзонга тушди.

Бизда чигит экишдан тортиб ғўзани суғоришгача, чеканка-ю пахта терими — ҳамма иш тўла механизациялаштирилган. Одамлар ҳам шунга кўникиб боряпти. Масалан, бригадамизда 11 ишчи бор. Улар дуч келган ишни қилаверади. Баҳодир Намозов универсал ҳайдайди, терим агрегатини бошқаради. Йигитали Нуралиев сувчилик қилади. Кенжахўжа Нажмиддинов ҳашаротга қарши дори сепади. Лекин зарур бўлган кезда бригадамизнинг ҳамма аъзолари машиналарни бемалол бошқараверади. Чунки улар шу ерда механизаторлик ҳунарини ўрганиб олишди. Тўйчи Очилов деган механик-ҳайдовчимиз бор. У бултур 110 тонна пахта терди, бошқа аъзоларимизни ҳам механик-ҳайдовчиликка ўргатяпти.

Чўлга келиш орзусида юрган кишиларни моддий манфаатдорлик масаласи қизиқтиради, албатта. Шуни айтиш керакки, ҳалол меҳнат қилган, кўп пахта ва бошқа маҳсулотлар етиштирган кишилар Мирзачўлда катта даромад оладилар.

Суратда: Кароматхон Раҳмонқулова.
А. ТУРАЕВ фотоси.

Давлатимиз чўлқуварлардан ҳеч нарсани аямайди. Кўп, арзон, сорти юқори маҳсулот етиштирган қандини урсин. Бизда бир ишчининг ўртача ойлиги 180-200 сўмга тўғри келади. Кўплаб устама мукофот оламиз. Омборимиз донга тўла. Мол-ҳолларимиз кўп. Чўлқуварлар «Волга», «Москвич» машиналари, мотоцикллар, қиммат баҳо саноат моллари сотиб олиб, маданий ҳаёт кечирмоқдалар.

1969 йилги режаларимиз тағин ҳам каттароқ. Ҳар гектар ердан камида 25 центнердан пахта етиштирамиз. Чигитни барвақт экдик, ғўзанинг биринчи парваришини тугалладик. Иккинчи парваришни бошлаб юбордик. Сув, ўғитдан камчил жойимиз йўқ. Ҳар гектар ерда 100 минг туп кўчат бор. Бу йил ҳосилнинг 95 процентини машиналарда териб оламиз. Ғўзани ёшлигидан машина терими боп қилиб ўстиряпмиз.

Азиз биродарлар! Сирдарёга — Мирзачўлга келинг, бирга чўл қувайлик. Яхши орзу-умидларимизни шу ерда рўёбга чиқарайлик. Мен билан бирга Фарғона областидан Меликўзи Мақсудов, Турдимома Мақсудова, Акрамжон Мақсудов, Йигитали Нуралиевлар ҳам чўлга келган эди. Улар уйли-жойли бўлиб, қаҳрамонона меҳнат қилишяпти, бадавлат ҳаёт кечиришяпти. Чўл бағри кенг, тупроғи унумдор, ҳавоси яхши. Каналларда сув лиммо-лим оқяпти. Кўплар чўл шароити ва имкониятларини билмаганидан борсаммикин, бормасаммикин, деб ҳардамхаёллик қилади. Бунга ҳеч ўрин йўқ. Қўриқ очгани келган чўлқуварлар бу ерга келиб, сира кам бўлгани йўқ.

Сизларни қучоқ очиб кутамиз, азиз ҳамкасблар!

Кароматхон РАҲМОНҚУЛОВА,
Сирдарё областидаги Волков номли 1-совхоз пахтачилик бригадасининг бошлиғи.

Андижон областидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхозида сулининг кўкпоясидан 2600 тонна озуқа тайёрлаш мўлжалланмоқда. Сули ўриб олингач, унинг ўрнига маккажўхори экилади. Суратда сулини ўриш пайти.

А. Ашуров фотоси.
(ЎзТАГ фотохроникаси).

КАТТАҚЎРҒОНЛИКЛАР ТАШАББУСИ КЕНГ ҚУЛОЧ ЁЙСИН

Каттақўрғон ёғ-мой комбинатининг меҳнаткашлари В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини катта меҳнат зафарлари билан нишонлашга отланиб, зиммаларига оширилган социалистик мажбуриятлар олганлар. Аҳдига вафодор корхона ишчилари ва инженер-техник ходимлари ўз сўзларининг устидан чиқмоқдалар. Комбинат партия ташкилотининг раҳбарлигида резервларнинг ленинча кўриги муваффақиятли ўтказилмоқда. Ҳозиргача ишчи ва хизматчилардан 318 таклиф тушди. Бу таклифларнинг жорий этилиши натижасида маҳсулот ишлаб чиқариш кўпайди, меҳнат унумдорлиги ортади, маҳсулот сифати яхшиланади. Корхонада 280 таклиф амалга оширилади. Шу туфайли комбинат йилига 1 миллион 160 минг сўм фойда кўрадиган бўлади.

Комбинатнинг 850 ишчи ва инженер-техник ходими резервлар ленинча кўригининг энг актив қатнашчиларидир. Улар меҳнатда юксак кўрсаткичларга эришиш билан бир қаторда, ўзларининг ғоявий-назарий билимларини ҳам ошириб бормоқдалар. 450 га яқин ишчи малакасини оширмоқда. 100 дан ортиқ меҳнаткаш ўзининг асосий касбидан бошқа касбларни ҳам ўрганмоқда. Тажрибали ишчилар ҳақ олмасдан 250 кишига касб-ҳунар ўргатишга аҳд қилдилар.

Цехларда юбилей социалистик мусобақаси якунларини ҳар ойда чиқариб турадиган кўрик комиссиялари ишлаб турибди. Бу комиссиялар илғор тажрибани тарғиб-ташвиқ этмоқдалар. Ишчи ва инженер-техник ходимларни мукофотларга тақдим этмоқдалар. Резервларнинг ленинча кўриги қатнашчиси учун шахсий дафтарча жорий этилган. Ишчи ўз социалистик мажбуриятларини қандай бажараётганлиги шу дафтарчага ёзиб борилади.

Республикамиздаги озиқ-овқат, гўшт-сут саноати корхоналарининг меҳнаткашлари ҳам каттақўрғонликлар ташаббусига қўшилмоқдалар. Қўқон нон комбинати, Андижон ва Фарғона ёғ-мой комбинатлари. Янгийўлдаги кондитер бирлашмаси ва Намангандаги гўшт комбинатининг меҳнат аҳли бу қутлуғ ҳаракатга қўшилиб, яхши натижаларга эришмоқдалар.

Каттақўрғонликларнинг ватанпарварлик ташаббуси республикамиздаги ҳамма саноат корхоналарида қўллаб-қувватланиши ва кенг тарғиб этилиши керак.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ДЕЛЕГАЦИЯСИ БОЛГАРИЯГА ЖЎНАБ КЕТДИ

СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Украина Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари П. Е. Шелест бошчилигида СССР Олий Советининг делегацияси Болгария Халқ Республикаси мажлисининг таклифига биноан, 21 майда расмий дўстлик визити билан Москвадан Софияга жўнаб кетди.

Делегация составида СССР Олий Советининг депутатлари — Черкассий область соғлиқни сақлаш бўлими мудирининг ўринбосари А. Г. Нажа, Ереван Давлат университетининг ректори М. Г. Нерсесян, КПСС Ленинград область комитетининг секретари Г. В. Романов, Минск трактор заводининг директори Н. Н. Слюньков, Тбилиси шойи тўқиш фабрикасининг тўқувчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Э. Б. Соломония, СССР савдо министри А. И. Струев, «Известия» газетасининг бош редактори Л. Н. Толкунов, меҳнаткашлар депутатлари Горький область Совети ижроия комитетининг раиси И. И. Чугунов бор. (ТАСС).

ШОЛИ ЭКИШ КУНДАЛИГИ

Республика областларида шоли экишнинг бориши тўғрисида 1969 йил 21 майга бўлган
МАЪЛУМОТ
(гектар ҳисобида)

Биринчи стун — областлар, иккинчи стун — шоли экиш плани, учинчи стун — экилган майдон, тўртинчи стун — планнинг бажарилиш проценти.

Тошкент	9700	2978	30,7
Сирдарё	5920	418	7,1
Фарғона	2509	675	26,9
Наманган	4342	927	21,3
Андижон	4729	1768	37,4
Самарқанд	1899	989	52,1
Бухоро	1000	113	11,3
Сурхондарё	4552	486	10,7
Хоразм	6490	4160	64,1
ҚҚАССР	16805	11377	67,7
Республика бўйича:	57946	23891	41,2

ДЎСТОНА ВАЗИЯТДА

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин ўзаро келишувга биноан, 19-21 майда Ленинградда Финляндия Республикасининг Президенти Урхо К. Кекконен билан ғайри-расмий равишда учрашди.

А. Н. Косигин билан У. К. Кекконен бу учрашув вақтида СССР билан Финляндия ўртасида икки томонлама муносабатларни янада ривожлантириш ҳақида ва актуал халқаро масалалар тўғрисида фикрлашиб олдилар. Давлат арбобларининг суҳбатлари дўстона ва ошкора вазиятда ўтди.

СССР Министрлар Советининг Раиси ва Финляндия Республикасининг Президенти дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги 1948 йилги шартномага асосланаётган Совет—Финляндия ҳамкорлиги турли соҳаларда яхши ривожланиб бораётганлигини қайд қилдилар ҳамда бу муносабатларни янада кенгайтиришга қаратилган тадбирларни мақсадга мувофиқ деб топдилар. Ҳар иккала мамлакат ўртасидаги савдо-иқтисодий муносабатларнинг ва ҳар иккала томон бу муносабатларни, жумладан, биргаликда ишлаб чиқилаётган ва 1971—1975 йилларга мўлжалланган узоқ муддатли савдо битими доирасида чуқурлаштиришга ва ривожлантиришга интилаётганликларининг катта аҳамияти уқтириб ўтилди.

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин билан Финляндия Республикаси Президенти У. К. Кекконеннинг Ленинграддаги учрашуви

А. Н. Косигин билан У. К. Кекконен Европадаги хавфсизликни ва Умумевропа ҳамкорлигини мустаҳкамлаш масалалари устида фикрлашиб олдилар. Улар СССР билан Финляндия ҳукуматларининг Европада ва жаҳонда тинчликни сақлаш ҳамда мустаҳкамлаш учун бундан буён ҳам бутун куч ва ғайратни сарфлашга маҳкам бел боғлаганликларини изҳор қилдилар.

Европа хавфсизлиги ва тинч ҳамкорлик масалаларини муҳокама қилмоқ учун Умумевропа кенгашини ташкил этишга актив кўмаклашишга Финляндия ҳукуматининг тайёр эканлиги Европада тинчликни мустаҳкамлаш йўлида сарфланаётган куч ва ғайратга қўшилган қимматли ҳисса эканлигини Совет томони қайд қилиб ўтган эди.

Европанинг шимоли давлатларнинг ҳарбий-сиёсий ташкилотлари доирасидан четда туриши бу районда тинчликни мустаҳкамлашга ёрдам берган бўлур эди, деган фикр айтилди.

А. Н. Косигин билан У. К. Кекконен ҳар иккала мамлакат давлат арбоблари ўртасидаги традицион шахсий алоқаларнинг давоми бўлган бу учрашув фойдали бўлганлигини ҳамда совет ва фин халқлари ўртасида дўстликни ва кенг самарали ҳамкорликни ривожлантириш манфаатларига, тинчлик манфаатларига мос бўлиб тушганлигини эътироф қилдилар.

Финляндия Республикасининг Президенти Урхо К. Кекконен 21 майда ўз ватанига жўнаб кетди.

Н. В. ПОДГОРНИЙ УЛАН-БАТОРДА

УЛАН-БАТОР, 20 май (ТАСС). СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний бугун расмий дўстлик визити билан Улан-Баторга келди.

Улан-Батор аэропортида Совет Иттифоқидан келган азиз меҳмонни ва унинг ҳамроҳларини Буюк Халқ Хурали Президиумининг Раиси Ж. Самбу, Монголия Халқ Революцион партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Монголия Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Ю. Цеденбал ва Монголия Халқ Республикаси давлати ва партиясининг бошқа раҳбарлари кутиб олдилар.

Монголия пойтахтининг аҳолиси Н. В. Подгорнийни ва Совет Иттифоқидан келган бошқа меҳмонларни тантанали равишда кутиб олди.

СССР Олий Совети Президиуми Раиси Н. В. Подгорнийни кутиб олмоқ учун фахрий қоровул саф тортди. Аэродром узра Совет Иттифоқи билан Монголия Халқ Республикасининг давлат гимнлари янгради, миллатлар салюти гумбирлади.

Ж. Самбу билан Н. В. Подгорний аэропортда табрик нутқи сўзладилар.

Монголия Халқ Революцион партияси Марказий Комитети, Монголия Халқ Республикаси Буюк Халқ Хурали Президиуми ва Министрлар Совети, бутун монгол халқи номидан ва шахсан ўз номидан Ж. Самбу Н. В. Подгорнийни ва унга ҳамроҳ бўлиб келган барча кишиларни қизғин, самимий табриклади.

Қарийб ярим асрдан бери, деди Н. В. Подгорний, мамлакатларимизнинг халқлари содиқ иттифоқчилар бўлиб, қуролдош дўстлар бўлиб, бир-бирларига ёрдам ва мадад бериб келмоқдалар. Улар социалистик ва коммунистик жамиятни биргаликда қурмоқдалар. Бизнинг партияларимиз билан мамлакатларимиз ҳозирги замоннинг ҳамма масалалари хусусида бир хил қарашларга ва позицияларга амал қилмоқдалар.

Аэродромдан Улан-Баторга бориладиган кўп километрли бутун йўл мобайнида Монголия пойтахтининг юз мингдан ортиқ аҳолиси Н. В. Подгорний билан унинг ҳамроҳларини ўзларининг энг азиз дўстларидек сидқидилдан самимий кутиб олди.

УЛАН-БАТОР, 20 май (ТАСС). КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний бугун Монголия Халқ Революцион партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Монголия Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Ю. Цеденбал ва Монголия Халқ Революцион партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Монголия Халқ Республикаси Буюк Халқ Хурали Президиумининг Раиси Ж. Самбу ҳузурида бўлди.

Н. В. Подгорний Ю. Цеденбал ва Ж. Самбу ўртоқлар ўртасида бўлган суҳбат қардошларча дўстлик вазиятида ўтди.

* * *

УЛАН-БАТОР, 20 май. (ТАСС). Монголия Халқ Революцион партияси Марказий Комитети, Монголия Халқ Республикаси Буюк Халқ Хурали Президиуми ва Монголия Халқ Республикаси Министрлар Совети бугун СССР Олий Советни Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний шарафига тушки зиёфат беришди. Монголия Халқ Революцион партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Монголия Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Ю. Цеденбал билан Н. В. Подгорний зиёфатда нутқ сўзладилар.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

ТАШАББУСКОРЛАР

Фармон ота ёшларнинг жонкуярлигини, уддабуронлигини ёқтиради. Ёш-яланглар билан суҳбатлашиб, уларнинг кўнглидагини билиб, йўл-йўриқ кўрсатиб туради.

— Ёғингарчилик ҳаддидан ошди, — деди бир куни суҳбатда механизатор Умар Эргашев, — кеча чигит экилган майдонлар бугун сув остида қолди.

— Рост айтасан, — маъқуллади. Содиқжон, — сизларда-ку, чигит қийғос ундириб олинган. Бизда аҳвол чатоқроқ. Мурғак ниҳолларни қатқалоқ қисиб қўйяпти...

Фармон ота бу суҳбатни эшитди-да, чой тўла пиёлани дастурхонга қўйиб, гап бошлади:

— Сизларга ҳавасим келади-ю, лекин битта ёмон одатларингиз бор, айтиб қўяй. У ер ундоқ, бу ер бундоқ деяпсизлар. Гапириш осон. Бироқ, ҳолва деган билан оғиз чучимайди. Ўша нуқсонларни бартараф қилишга астойдил киришиш керак. Коммунистчасига иш тутиш лозим. Коммунистлар қийинчиликлардан нолимайдилар, уни мардона туриб енгишни пайида бўладилар.

— Биз етилган ерларни культивация қиляпмиз, — деди ёш коммунистлардан бири.

— Хўш, ишдан қай маҳалда қайтасизлар? — сўради Фармон ота Сафаров. — кунига икки-уч соат вақт тополмайсизларми?

— Мен даладан соат етти-саккизларда қайтаман.—деди тракторчи Ҳамро Болтаев. — сўнг бирор соат дам оламан...

— Карта атрофларини тартибга солиш. Ўқариқ тортиш, сув йўлларини тозалаш ишларини бажарсаларингиз яхши бўларди, — маслаҳат берди кекса коммунист Фармон ота, — керак вақтида шундай қилинмаса бўлмайди.

— Чиндан ҳам бир оз ҳаракат қилсак анча-мунча ишларни уддалаб қўйсак бўлади, — деди Умар Эргашев.

— Менинг ҳам ёрдам қилишга вақтим бор, — деди қишлоқ дурадгори Нишон Тангриев.

Мактаб қоровули Меҳмон ака Шодмоновнинг ҳам ғайрати тутиб кетди: — Бўш кунларим мен ҳам кучим етганча ёрдамлашсам бўлади.

Фармон ота Сафаров ёш коммунистларнинг ниятини цех партия ташкилотининг йиғилишида ўртага қўйди. Коммунист Кўклам Эгамов бошлиқ цех партия ташкилоти коммунистлари ўртасида туғилган қимматли ташаббус кўп ўтмай, бутун колхозга ёйилди. 11 та цех партия ташкилоти атрофига уюшган 165 коммунист, 200 дан ортиқ комсомол пахта далаларида, ферма ва яйловларда, боғ ҳамда токзорларда ташаббус кўрсатиб ишлаб, ўз намуналари билан меҳнаткашларнинг активлигини янада оширдилар. «Бутун куч ноқулай об-ҳаво шароити туфайли юз берган қолоқликни бартараф этишга!». Қишлоқ коммунистлари колхозчиларга ана шундай шиор остида мурожаат қилдилар.

— Киров номли колхоз Свердлов районидаги кўп тармоқли, йирик хўжаликлардан саналади. Колхоз пахтакорлари 1275 гектар майдонга эрта баҳорда барака уруғи қадаган эди. Шу кунларда 13 пахтачилик бригадасининг ҳаммасида ғўзаларни яганалаш, чуқур культивация қилиб, озиқлантириш ишлари қизитиб юборилган. Яшил квадратларни барқ уриб ривожланишини таъминлаш, тўла гектарлар ҳосил қилишда 1000 дан ортиқ колхозчилар фаол қатнашмоқда. Мавжуд 13 та ҳайдов, 20 дан ортиқ чопиқ тракторлари тўла қувват билан ишлатилмоқда.

Табиат инжиқликлари, азамат деҳқонларимизнинг иродасини буколмаётир. Коммунистлар уларга бош-қош бўлмоқдалар. Кўклам Эгамов бошлиқ 10-бригада ҳузуридаги цех партия ташкилоти, Умид Саидов бошлиқ 6- бригада қошидаги, Шароф Жўраев бошлиқ 4- бригада цех партия ташкилотлари ҳамма жойда оммани янги ижодий меҳнат зафарларига руҳлантирмоқда. Ҳар гектар ерда 100-110 минг туп кўчат бўлишига эришмоқдалар.

Колхозда юқори ҳосилли бригадалар кўп. Коммунист Қодир Тангриев бошлиқ бригада бултур ҳар гектар майдондан 40 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтарган эди. Бу йил тажрибали коммунист бошлиқ бригада аъзоларининг марраси — 45 центнер! Коммунист Жума Ҳусейнов раҳбарлик қилаётган бригада азаматлари 75 гектар ернинг ҳар гектаридан 40 центнердан пахта ҳосили кўтаришга аҳд қилишган. Эшмурод Жўраев, Ражаб Остонов, Фармон ота Сафаров сингари серғайрат коммунистлар бошчилик қилаётган бригадаларнинг деҳқонлари ҳам беш йилликнинг тўртинчи йилида ҳар гектар ердан 36-38 центнердан пахта етиштиришга сўз беришган. Ҳозир мазкур бригада далаларида ғўзани яганалаш, қатор ораларига ишлов бериш, озиқлантириш ишлари бир-бирига боғлаб олиб борилаётир.

Колхоз партия комитети (секретари ўртоқ И. Беҳбудов)нинг коммунист ва комсомоллар ҳамда партиясиз омма ўртасида олиб бораётган зўр ташкилотчилиги туфайли далада ишлаётганлар сони кун сайин ортиб бормоқда. Илгари хўжалик ишига аралашмай четда енгил-елпи юмушларда юрган Субхон Гадоев, Нишон Тангриев, Отабой Сафаров, Бақо Розиқов сингари ўнлаб колхозчилар далага — қайноқ меҳнат қучоғига қайтишди. Улар ғўзаларни яганалаш, қатор ораларига ишлов бериш, озиқлантиришда қатнашиб кўпчилик ҳурматини қозонишяпти.

Коммунист назоратчилар доим, ҳамма жойда ишнинг сифатли бўлиши учун қайғурмоқдалар.

— Хўжалигимиз коммунистлари, — дейди колхоз партия комитетининг секретари Иброҳим Беҳбудов, — ғўза парваришида зўр ғайрат ва ташаббус кўрсатмоқдалар. Ҳозирги вақтда правление раиси Бозор Акрамов, агроном-энтимолог Ҳабиб Жумаев, тафтиш комиссияси раиси Мавлон Мирзаевлар бошлиқ барча коммунистлар далада, иш бошида.

Парткомнинг гапида жон бор. 1275 гектар майдоннинг ҳар гектаридан пландаги 28.2 центнер ўрнига 35 центнердан, жами 4500 тонна «оқ олтин» етиштириш ишқида жавлон ураётган колхоз деҳқонлари фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Хўжалик коммунистлари доҳий В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллиги шарафига бошланган социалистик мусобақани қизитиб, бу йил давлатга мўл-кўл пахта қатори 800 центнер гўшт, 130 центнер жун, 33 тонна пилла, 138 тонна сут ва кўплаб сабзавот-полиз маҳсулотлари етказиб беришга аҳд қилганлар. Колхоз коммунистларининг юксак активлиги туфайли ҳозиргача давлатга гўшт, тухум етказиб бериш йиллик планлари бажариб қўйилди.

Колхоз далаларида яшил квадратлар кун сайин кўкка бўй чўзади. Қишлоқ коммунистлари мурғак ғўза ниҳоллари атрофида парвона. Қани иложи топилса, яшил квадратлар устига соябон бўлиб сел ва гармселлар йўлини тўсишса! Яшил далалар узра енгил шабада эсади. Кўкдаги булутлар тумтарақай бўлиб кетишяпти. Ёш ғўза ниҳоллари бехатар, барқ уриб ривожланмоқда. Коммунистлар эса, доим дала бошида, сергак туришибди.

Т. НАЗИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

САМАРҚАНД ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

САМАРҚАНД, [«Совет Ўзбекистони» мухбири]. Бу ерда область партия комитетининг навбатдаги пленуми бўлиб ўтди. Алмашлаб экишни жорий этиш ва пахта, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтириш вазифалари ҳақида обкомнинг биринчи секретари С. Н. Усмонов доклад қилди. Докладда ва музокарада сўзга чиққан Нурота, Ғаллаорол, Нарпай район партия комитетларининг биринчи секретарлари Ф. Тошназаров, А. Ҳакимов, Ш. Хўжақулов, Оқдарё районидаги «Коммунист» колхози раиси Т. Саидова, Булунғур районидаги «Октябрь» колхози раиси Н. Эсонтурдиев, Хатирчи райижроқоми раиси Б. Очилов ва бошқа ўртоқлар Самарқанд республикамизнинг йирик пахтакор ва чорвадор областига айланганлигини таъкидладилар. Областда алмашлаб экишнинг изга солиниши пахтачилик билан бир қаторда чорвачиликка мустаҳкам озуқа базаси тайёрлашда муҳим омил бўлмоқда.

Ҳозир областда 32 колхоз пахта—беда алмашлаб экишга ўтган. Бошқа хўжаликларда ҳам буни тезроқ ва қатъият билан жорий қилмоқ даркор.

Пленумда комсомолга партия раҳбарлигининг аҳволи ва бу раҳбарликни янада кучайтириш масаласи ҳам муҳокама этилди. Бу ҳақда обкомнинг иккинчи секретари И. К. Титков доклад қилди.

Муҳокама этилган масалалар юзасидан пленум тегишли қарорлар қабул қилди.

Л. ЭРГАШЕВ.

ҒАЙРИ ҚОНУНИЙ ҲУКМ

ГРЕК ВАТАНПАРВАРЛАРИ ОЗОД ЭТИЛСИН

СССР Алоқа министрлиги давлат иттифоқ алоқа лойиҳа-институти Тошкент бўлимининг мажлислар залида 20 май куни бўлиб ўтган кўп кишилик митингда Грециядаги фавқулодда ҳарбий трибунал ўн олти грек ватанпарваридан суд йўли билан ўч олганлигига қарши норозилик билдирилди. Инженер-конструктор В. П. Панов, қидирувчи Ю. С. Лосев ва шу муассасанинг бошқа ходимлари ўз нутқларида Афина маъмурларининг демократларга қарши мудҳиш террорини қораладилар. Грецияда инсон ҳуқуқлари ва озодлиги сурбетлик билан поймол қилинаётганлигига диёнатли кишиларнинг ҳеч бири тоқат қила олмайди, деб айтдилар.

Институт коллективи якдиллик билан қабул қилган резолюциясида Греция Компартияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси Григорис Фаракос устидан ва бошқа ўн беш айбланувчи устидан чиқарилган шармандали ҳукм бекор қилинишини, қамоқларда ва лагерларда азоб чекиб ётган ҳамма грек сиёсий маҳбуслари озод этилишини талаб қилди.

В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети юридик факультетининг студентлари ва муаллимлари ҳам митингга тўпланиб, «қора полковниклар» режимининг Греция ватанпарварларидан яна ўч олганлигини кескин қораладилар. (ЎзТАГ).

Бу баланд иморат Олмалиқда бунёд этилаётган гигант химия заводининг негизи бўладиган экстракция цехидир. Бу цехда йирик экстракция машиналари ўрнатилади. Қоратовдан келтирилган хом ашёдан экстракция усули билан фосфор ажратиб олинади. Суратда: цех қурилишида фидокорона меҳнат қилаётган монтажчилар В. Антонов, Х. Хайбуллаев, Х. Иброҳимов, В. Воинов ўртоқлар. Улар кунлик топшириқларини ҳамиша орттириб бажаришга эришаётир.

В. Сироткин фотоси.

Енгил саноат масалалари

ЁРҚИН ИСТИҚБОЛ

Жонажон партия ва ҳукуматимиз Ўзбекистонда енгил саноатни янада ривожлантириш ҳақида қарор қабул қилганлиги Қорақалпоғистон Автоном республикаси меҳнаткашларининг ҳам қалбини қувончга тўлдирди. Шу қарорга кўра, Ўзбекистонда 1969—1975 йилларда 46 та енгил саноат корхонаси қуриб фойдаланишга топширилади.

Бу корхоналарнинг айримлари Қорақалпоғистонда барпо этилади. Автоном республика хом ашё ва меҳнат ресурслари енгил саноатни тағин ҳам ривожлантириш учун катта имкониятларга эгаки, келажакда саноатнинг бу тармоғи тез суръатлар билан ривожлантирилиши мумкин. Пахта, пиллачилик, қоракўлчилик ва хўжаликнинг бошқа тармоқлари гуркираб тараққий этаётганлиги енгил саноат корхоналари учун зарур миқдорда хом ашё ва материал етказиб бериш имкониятлари мавжудлигини тасдиқлаб турибди.

Қорақалпоғистонда енгил саноатнинг асосан қайси энг муҳим тармоқларини бундан буён тезлик билан ривожлантириш мумкин? Энг аввало, **Автоном республикада тикувчилик саноатини юксалтиришга зўр бериш керак.** Чунки, 1968 йилда енгил саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш 4 процентгина ортди. Саноатнинг бу тармоғини такомиллаштириш учун энг муҳим мезон сифатида аҳоли жон бошига ҳисобланадиган ялпи маҳсулот ҳажмини инобатга олиш зарур. Бизнинг тикувчилик саноатимиз бу борада Ўзбекистондаги ва умуман бутун мамлакатимиздаги ўртача кўрсаткичлардан орқада қолмоқда.

Ўтган йили Автоном республикада аҳоли жон бошига 6 сўмлик тикувчилик саноати маҳсулоти ишлаб чиқарилди. Бу, Ўзбекистондагидан 5 баравар ва мамлакатимиздаги ўртача кўрсаткичдан 8,5 баравар кам демакдир. Ўлкамизда тикувчилик саноати дуруст ривожланмаганлигини шунинг ўзиёқ кўрсатиб турибди. Оқибатда тайёр кийим-кечак мамлакатнинг бошқа районларидан ташиб келтирилмоқда.

Истиқбол режаларига биноан яқин йиллар ичида Тўрткўл шаҳрида янги тикувчилик фабрикаси қурилади ва мавжуд шундай корхоналар реконструкция қилинади. Бундан буён кийим-кечак ишлаб чиқаришни кўпайтириш янги фабрикалар қуриш йўли билан амалга оширилади, шунингдек, мавжуд корхоналар ишлаб чиқаришини интенсив ривожлантириш, меҳнат унумдорлигини оширишга ҳам катта эътибор берилади.

Ҳозирги вақтда Қорақалпоғистонда тўқимачилик, трикотаж, кўн-пойафзал саноати йўқ. Кейинги йиларда трикотаж буюмларга бўлган эҳтиёж анча ортди. Товар истеъмолининг умумий фондида трикотаж буюмлар бундан буён ҳам салмоқли ўрин тутаверади. Ўртача кўрсаткичларга қараганда, 1970 йил охирига бориб, трикотаж буюмлар сотиб олиш 6 миллион донага етади. Келажакда Автоном республика камида 7,2 миллион дона трикотаж буюм олади.

Аҳолининг бундай маҳсулотларга эҳтиёжи ортиб бораётганлиги, хом ашё базаси мавжудлиги туфайли, Нукус шаҳрида янги трикотаж фабрикаси қурилишини бошлаб юбориш зарур. Бу фабрика йилига 15 миллион дона трикотаж буюмлари ишлаб чиқариши керак. Нукус трикотаж фабрикаси бундай маҳсулот билан Қорақалпоғистон аҳолисинигина эмас, балки унга қўшни бўлган Хоразм области ва Туркманистон ССРнинг Тошовуз группа районларини ҳам таъминлаши мумкин.

Қорақалпоғистонда кўн-пойафзал саноатини ривожлантириш учун катта имкониятлар бор. Кўн хом ашёси тайёрлаш йилдан-йилга кўпаймоқда. Бундай маҳсулот тайёрлаш ўтган йили 1958 йилдагига қараганда 1,7 баравар ортди. Шунинг учун ҳам бу хом ашёнинг бир қисмидан Қорақалпоғистоннинг ўзида фойдаланиш керак деб ҳисоблаймиз. Бунга янги кўн-пойафзал корхоналари қуриш орқали эришиш мумкин.

Автоном республикада тўқимачилик саноатини ривожлантириш учун ҳам ёрқин истиқболлар бор. Бундай корхона йўқлиги сабабли, аҳолига зарур газлама Ўзбекистондан ҳамда мамлакатнинг бошқа районларидан қанчадан-қанча харажат билан ташиб келтирилмоқда. Пахта етиштирилмоқда, ёнилғи-энергетика ресурслари мавжуд. Шунинг ўзиёқ Қорақалпоғистонда тўқимачилик саноати корхоналари қуриш мумкинлигини кўрсатади.

Ўртача кўрсаткичларга кўра, Қорақалпоғистон 1970 йилга бориб 29 миллион метр ип газлама сотиб олиши кўзда тутилмоқда. Автоном республикада тўқимачилик саноати корхоналарини барпо этиш Хоразм области ва Тошовуз группа районлари учун ҳам айни муддао бўлур эди.

Қорақалпоғистон АССРда енгил саноат корхоналари қурилишини тезлаштириб юборишнинг ёрқин истиқболлари кўриниб турибди. Ҳамма гап истиқбол режаларини астойдил амалга оширишга боғлиқ.

К. ЖАББОРБЕРГАНОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Қорақалпоғистон филиалининг илмий ходими.

„ВЕНЕРА" СТАНЦИЯСИ — МУРАККАБ ТЕХНИКА КОМПЛЕКСИ

ЕР—ВЕНЕРА ЭКСПЕРИМЕНТИГА ШАРҲ

Инсоният атроф дунёни ўрганишни сабот-матонат билан кенгайтириб бормоқда. Олам сирларининг очилиши топилган қонунлардан инсон бахт-саодати учун фойдаланишга имконият бермоқда. Мана ҳозир совет олимлари, инженерлари ва техниклари Ернинг сирли қўшниси — Венерани тадқиқ этиш юзасидан нодир экспериментни амалга оширдилар. Турли асбоблар ёрдамида Венера атмосферасининг температураси, босими, зичлиги ва газ состави аниқланди. Планеталараро фазодан ҳам муҳим илмий маълумотлар олинди.

Венера Ерга ҳатто энг яқин келган чоғларида ҳам ундан тахминан 40 миллион километр олисда бўлади. Бундай масофада ҳатто энг яхши телескоплар орқали ҳам асбобларнинг шкалаларини кўриш ва ўлчанаётган параметрларни шунинг асосида ҳисоблаб бўлмайди. Демак, атмосфера температураси, босими, зичлигини ўлчайдиган илмий асбоблардан ташқари турли маълумотларни Ерга юбориб туришга қодир радио аппаратлар ҳам керак. Бу радио аппаратлар составида антенна қурилмаси орқали сигнал юбориб турувчи передатчиклар, передатчикларни ва илмий асбобларни ишга солиш тўғрисида ердан юборилувчи командаларни тутиб оладиган приёмниклар бўлмоғи керак. Бундан ташқари радио аппаратлар таркибида унинг пухта ишлашини таъминловчи ҳамда илмий асбобларнинг кўрсатган миқдорларини радио сигналларга айлантириб берувчи турли ёрдамчи қурилмалар бор.

Лекин ғалтак диод, триод ёки радио лампалар мажмуидан иборат радио аппарат электр токи берилганидагина ишлай олиши мумкин. Бинобарин, электр токи манбалари ҳам талаб этилади.

«Венера-5» ва «Венера-6» станцияларида химиявий аккумулятор батареялари ҳамда қуёш нурларининг ёруғлик энергиясини электр энергиясига айлантирувчи қуёш батареялари ток манбаи бўлиб хизмат қилади. Қуёш батареялари қанотга ўхшаш икки панелга жойлаштирилган. Аккумулятор батареясидан илмий аппаратлар ва радио аппаратларнинг ишлашига сарфланувчи электр энергияси қуёш батареяларининг энергияси билан тўлдириб турилди.

Фотопреобразователь элементларига офтоб тушиб турганидагина қуёш батареялари қуёшнинг нурли энергиясини электр энергиясига айлантира олади. «Венера» станциясининг қуёш батареяси панелларини қуёшга қараб турадиган вазиятда сақламоқ учун уни ростлаш техника вазифаси шундан келиб чиқди. Ориентация системаси зиммасига мана шу вазифа юклатилган бўлиб, у қуёш ёруғлигини тутиб олувчи оптик датчик билан таъминланган.

Станция бурилаётганида қуёш акс нури датчикдан четлаб, қуёш трубкаси туб қисмини ёритмайди. Ўшанда датчик кучайтиргич — мантиқий қурилмага тахлика сигнали юборади, қурилма эса ўзгартирилган сигналнинг ориентация системасини ижро этувчи органларга йўналтиради. Ижро этувчи органлар катта босим остида газ билан тўлдирилган баллон-шарлар, редукторлар системаси ва клапанлар, шунингдек соплали (оғизли) электр пневматик клапанлардан иборатдир. Электр пневматик клапанларни жуда кичик реактив двигателлар дейиш мумкин.

Оптик датчикдан келувчи сигнални мантиқий қурилма тегишли электр пневматик клапанга йўллайди ва бу клапан газнинг сопла томон ўтиши учун йўл очиб беради. Сопланинг реактив кучи «Венера» станциясини қуёш акс нури қуёш трубкаси тубининг марказида вазият оладиган қилиб, ростланишга мажбур этади.

Энди ҳамма иш жойида кетаётгандек туюлади. Станция учиб бормоқда, илмий асбоблар ердан берилган команда бўйича ишга тушмоқда ва турли ўлчашлар ўтказмоқда. Радио аппаратлар эса асбоблар ўлчаган миқдорлар тўғрисидаги маълумотларни ерга юбориб турибди. Энергия манбалари электр энергияси бермоқда. Ориентация системаси станцияни қуёш нурлари қуёш батареяларини ёритиб турадиган вазиятда ушламоқда.

Шундай бўлсада, яна кутилмаган ҳодиса рўй бериши мумкин. Узоқ вақт ишлаган приёмник қизиб кетишини яхши биламиз. «Венера» станциясидаги радио аппаратлар ишлаётган чоғда ҳам иссиқлик чиқади. Станциянинг офтобга қараган томонини куйдирувчи нурлар жуда қизитиб юборади. Станциянинг тескари томони эса космоснинг музлатувчи совуғига дучор бўлади. Станция қандай

ПИШИҚЛИК ПРОБЛЕМАСИ ВА КИБЕРНЕТИК МАШИНАЛАР

СССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИ ИЛМИЙ КЕНГАШИНИНГ САЙЁР СЕССИЯСИДАН

Тошкентда СССР Фанлар академиясининг «Пишиқлик ва пластиклик илмий асослари» проблемаси билан шуғулланувчи илмий кенгашининг сайёр сессияси мажлислари бўлиб ўтди. Мажлисларда Москва, Тошкент, Киев, Горький ва мамлактнинг бошқа шаҳарларидан тадқиқотларнинг шу соҳасидаги таниқли мутахассислар қатнашдилар. Кенгаш раиси, СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси А. А. Ильюшин УзТАГ мухбири А. Ершов билан суҳбатда олимларнинг бу учрашуви якунларини шарҳлаб, қуйидагиларни айтди:

— Табиатдаги ҳамма жисмлар, конструкциялар, иншоотлар, юк, температура ўзгариши таъсирида қиёфасини ўзгартиради — деформацияланади. Қаттиқ жисм механикаси айни шу ҳодиса билан боғлиқ масалаларни ўрганади. Одам жисмларнинг пишиқлиги ва пластиклиги масалаларини ҳал қилиш заруратига қадим замонлардаёқ тўқнаш келган эди. Бу фаннинг асосларини Галилей қўйиб кетган эди.

Қаттиқ жисм механикасининг асосини ташкил этувчи эластиклик ва пластиклик назариялари техниканинг ниҳоятда хилма-хил соҳалари тараққиёти билан чамбарчас алоқада ривожланиб бормоқда. Бу назариянинг ҳозирги даражадаги муваффақиятлари олимлар олдига принципиал янги вазифалар қўйди. Чунки ҳозирги кунда бу фан Венера планетаси шароитларига тушган материал қандай ҳолга келишига ҳам, бу материал атом реакторидаги кучли йўлланишга қай хилда бардош беришига ҳам шунингдек, унинг зилзилага бардош берувчи бинодаги пишиқлиги қанчалик пухта бўлишига ҳам олдиндан қарийб аниқ жавоб бериши керак.

Машина ва иншоотларнинг конструкцияларида янги қотишмалар ва материаллар, жумладан металл керамика, шиша пластика ва бошқа пластик массалар тобора кўпроқ қўлланилмоқда. Турли юк ва зўриқишлар остида уларнинг ҳолати қандай бўлишини тўғри ҳисоблаб чиқара олиш амалиёт учун жуда муҳим масаладир. Замонавий кучли кибернетик техника — электрон ҳисоблаш машиналари ва аналог математик машиналар мана шу борада олимларга асқотади. Илмий кенгашимиз сайёр сессиясининг ишида пишиқлик ва пластиклик назарияси ҳамда амалий ҳисобларида шу машиналардан фойдаланиш диққат марказида турди.

Мамлакатимизда пишиқлик ҳисоблари учун илмий ва лойиҳалаш ташкилотларида электрон ҳисоблаш машиналаридан фойдаланиш юзасидан катта тажриба orттирилди. Кибернетик техника ёрдамида нозик конструкциялар — самолёт, тезюрар кема, турли асбоб қобиқлари ҳисоблаб чиқарилмоқда.

Сайёр сессияда кибернетик машиналар ёрдамида ҳал қилиш мумкин бўлган янги вазифалар классларини аниқлаш юзасидан ҳам, шунингдек бундай техникани янада такомиллаштирмоқ учун уни яратувчилар олдига қўядиган талабларимизни ишлаб чиқиш юзасидан ҳам мунозара олиб бордик.

Кенгаш мажлисларида кенг кўламдаги класс масалаларини алгоритмлаш методлари (электрон ҳисоблаш машиналарида ҳал қилиш усуллари ёки программалари) қаттиқ жисм механикаси учун ниҳоятда муҳим аҳамиятга эга эканлиги уқтириб ўтилди. «Электрон мия»дан фойдаланиш ҳисобларни анча аниқ чиқаришга бинобарин, конструкция вазнини енгиллаштиришга, уларнинг нархини арзонлаштиришга, кўпга чидаши ва пухталигини оширишга имкон беради. Ўзбекистон олимлари ҳам бу ишга ўзларининг ҳиссаларини қўшмоқдалар. Ўзбекистон ССР кибернетика институти, механика ва зилзилага бардош берувчи иншоатлар институтининг илмий ходимлари яхши натижаларга эришдилар. Улар электрон ҳисоблаш машинлари ёрдамида вазни ва катталиги жиҳатидан энг маъқул, зилзила таъсиротларига бардош берувчи конструкциялар лойиҳалашларга имконият берувчи ҳисоб формулаларини олишга муваффақ бўлдилар.

ХОТИН-ҚИЗ МЕХАНИЗАТОРЛАР КЎПАЙСИН

Бухоро область Ромитан районидаги Навоий номли колхозда очилган механик-ҳайдовчилар тайёрлаш курсида 8-10 синфни битирган 30 қиз таълим олмоқда. Суратда (чапдан): биринчи қаторда Шарифа Давронова, Пўлатой Назирова, Назира Саъдиева, Муқаддас Саъдиева, Кумрия Имомова, 2-қаторда Сайёра Кенжаева, Фазилат Қодирова (ўқитувчи), Ойбегим Паноева, Ҳалима Шасвероволар.

Б. МУМИНОВ фотоси.

КПСС Марказий Комитетининг Октябрь Пленуми қишлоқ хўжалигини ҳозирги замон техникаси билан яна ҳам кўпроқ қуроллантириш ва уни малакали механизатор кадрлар билан таъминлаш зарурлигини алоҳида уқтирди. СССР Министрлар Совети шу йил 14 январда «Хотин-қизларни қишлоқ хўжалигида малакали меҳнатда иштирок этишга янада кенгроқ жалб қилиш тўғрисида» махсус қарор қабул қилди.

Шунга асосан республикамизда хотин-қизлардан малакали механизаторлар тайёрлайдиган учта махсус билим юрти очиш мўлжалланяпти. Бу ўқув юртлари Тошкент области Орджоникидзе районида, Қўқон ва Каттақўрғон шаҳарларида очилади. Шу йил сентябрь ойидан бошлаб уларга хотин-қизлардан ўқувчилар қабул қилина бошланади. Бундан ташқари, республикамиздаги қишлоқ профессионал-техника билим юртларининг кўпчилигида бундан буён хотин-қизлардан механизаторлар тайёрлаш назарда тутилмоқда. Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг профессионал-техника билим юртлари давлат комитети республикада ишлаб турган профессионал-техника билим юртларидан 28 тасида хотин-қизлардан 1969 йили 1545 ва 1970 йили 2070 механизатор тайёрлашни планлаштирди.

Кўпчилик билим юртлари ҳозирнинг ўзидаёқ анча иш қилиб қўйди. Фарғона областидаги 31-билим юртининг бу соҳадаги фаолияти мақтовга сазовордир. Бу ерда ўтган йили 30 хотин-қиз механик-ҳайдовчиликни ўрганиб чиққан эди. Шу кунларда яна 90 хотин-қиз тракторчиликка, чорвачилик ишлари бўйича механизаторликка ва механик-ҳайдовчиликка ўқитиляпти.

«Узсельхозтехника» республика бирлашмасига колхозлар учун 1969 йили 1010 ва 1970 йили 1190 хотин-қиз механизаторлар тайёрлаб бериши керак. Аммо бу вазифа қониқарсиз бажариляпти. Ҳозир «Узсельхозтехника»нинг район бирлашмалари қошидаги механизаторлар тайёрлаш курсларида колхозлар учун тайёрланаётган 4560 механизатордан фақат 371 киши хотин-қизлардир. Тошкент, Андижон, Бухоро, Сирдарё областларидаги курсларда эса хотин-қизлардан бир киши ҳам йўқ.

Бу соҳада совхозларда қилинаётган иш ҳам талабга жавоб бермайди. Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг қарорига асосан республика Қишлоқ хўжалик министрлигига қарашли совхозларда хотин-қизлардан 1969 йили 580 ва 1970 йили 820 механизатор тайёрланиши керак. Лекин ҳозир совхозлардаги механизаторлар тайёрлаш курсларида ўқиётган 3718 кишидан атиги 189 киши хотин-қизлардир. Тошкент, Сирдарё, Самарқанд. Бухоро, Андижон, Сурхондарё областлари ва Қорақалпоғистон Автоном республикаси совхозларидаги курсларга битта ҳам хотин-қиз ўқишга тортилмаган.

Бухоро областидаги 10, 12, 29-қишлоқ профессионал-техника билим юртларида, «Узсельхозтехника»нинг район бирлашмалари ҳамда совхозлардаги доимий курсларда 1969—1970 йиллари хотин-қизлардан 1195 механизатор, шу жумладан 197 тракторчи, 23 электромонтёр, чорвачилик фермалари учун 20 механизатор ва 946 механик-ҳайдовчи тайёрлаш, шунингдек илгари механизатор бўлиб ишлаб, сўнг касбини ташлаб кетган собиқ механизатор хотин-қизлардан 260 кишини бу йилги мавсумда ишлаш учун қайта тайёрлаш назарда тутиляпти. Бунинг учун областдаги 13 илғор колхоз ва 4 совхозда профессионал-техника билим юртларининг янги филиалларини очишга қарор қилинди. Ҳозирнинг ўзидаёқ областнинг Бухоро, Ромитан, Шофиркон ва Свердлов районларидаги қатор хўжаликларда билим юртларининг филиаллари ташкил этилиб, ишга туширилди. Уларда 300 га яқин хотин-қиз механизаторликка ўқимоқда.

Қашқадарё областидаги қишлоқ профессионал-техника ўқув юртларининг илғор хўжаликларда ташкил қилинган филиалларида, «Узсельхозтехника»нинг бир қатор район бирлашмалари ва баъзи совхозларда ташкил этилган курсларда 500 га яқин хотин-қиз механизаторликка ўқимоқда. Бу филиал ва курслар малакали ўқитувчилар билан таъминланган. Ўқиш хоналари кўргазмали қуроллар билан жиҳозланган. Ўқувчилар учун қулай шароитлар яратиб берилган.

Профессионал-техника билим юртлари Давлат комитети 1969 йил биринчи квартал плани бўйича қишлоқ профессионал-техника билим юртларига колхоз ва совхозлардаги ёшлардан 4170 ўқувчи қабул қилиши керак эди. Ҳақиқатда эса 4442 ўқувчи қабул қилинди. Шу жумладан, 700 хотин-қиз ўрнига 958 хотин-қиз қабул қилинди. Лекин бу соҳадаги топшириқ, асосан Наманган, Бухоро, Қашқадарё ва Хоразм областлари ҳисобига бажарилди. Тошкент областидаги ўқув юртларига 180 ўрнига 48, Сирдарё областида 60 ўрнига 25, Самарқанд областида 90 ўрнига 10, Сурхондарё областида 30 ўрнига 7, Қорақалпоғистон АССРда 45 ўрнига 29 хотин-қиз қабул қилинган, холос.

Қорақалпоғистон АССР хўжаликларидаги 11568 тракторчининг фақат 1,6 проценти, механик-ҳайдовчиларнинг эса атиги 6,5 проценти хотин-қизларни ташкил қилади. Автоном республикада хотин-қизлардан атиги икки инженер-механик ва техник-механик бўлиб, электрик ва электромонтёрлар мутлақо йўқ. Хотин-қиз механизаторларнинг кўпчилиги ишламаяпти. Кегайли районидаги Куйбишев номли совхозда 26 хотин-қиз механизатордан бултур фақат бир киши ишлаган. «Халқобод» совхозида ҳам аҳвол худди шундай. Бу совхозда 9 механизатор хотин-қиздан бир киши ишлайди, холос.

Комплекс механизациялаштирилган Сирдарё области хўжаликларида хотин-қизлардан ҳар йили 160-170 механизатор тайёрланади. Лекин уларнинг кўпчилиги ишга қатнашмайди. 1964 йили 68 механизатор хотин-қиз ишда қатнашган бўлса, 1968 йили уларнинг сони 7 кишига тушиб қолди. Областнинг Пахтаорол, Сирдарё районларидаги «Олгабос», «Коммуна», «Абай» колхозлари ва бошқа қатор хўжаликларда хотин-қизлардан механизатор йўқ. Сурхондарё областининг Шўрчи, Шеробод ва Термиз районларида фақат биттадан хотин-қиз механизатор бор, холос.

Республикамизда 1968 йилга келиб хотин-қиз механизаторларнинг сони 1800 кишига етди. Лекин, шунгиси ачинарлики, улардан фойдаланиш мутлақо талабга жавоб бермайди. Ўтган йили фақат 1000 га яқин хотин-қиз механизатор ишлади. Баъзи колхоз ва совхозларда хотин-қиз механизаторларга зарур шароитлар яратиб берилмаслиги натижасида кейинги йилларда уларнинг иш кўрсаткичлари ҳам пасайиб кетди. Масалан, Андижон области хўжаликларидаги хотин-қиз механик-ҳайдовчиларнинг 1966 йилги мавсумда бир машина билан терган пахтаси 36,8 тоннани ташкил қилган бўлса, 1968 йили бу рақам 33 тоннага тушиб қолди. Сурхондарё областида ҳар бир хотин-қиз механик-ҳайдовчи 1965 йили 49 тоннадан пахта терган бўлса, 1968 йили 43,7 тоннадан терди. Сирдарё областида ҳам хотин-қиз механик-ҳайдовчиларнинг иш кўрсаткичи ана шу зайлда пасайиб кетди.

Қишлоқ хўжалигида ишловчиларнинг ярмидан кўпини хотин-қизлар ташкил этади. Хотин-қиз механизаторлар эса умумий механизаторларнинг юздан бирини ҳам ташкил қилмайди.

Республика колхоз ва совхозларида олий ва ўрта махсус маълумотли механизаторлар йил сайин кўпайиб боряпти. Лекин улар орасида хотин-қизлар бармоқ билан санарлидир. Шунга қарамасдан, аксарият хўжаликларнинг раҳбарлари механизаторлар тайёрлаш курсларига хотин-қизларни ўқишга камдан-кам юборишяпти. Ҳар бир колхоз ва совхозда хотин-қизлардан ҳеч бўлмаса бир-икки инженер-механик, техник-механик бўлса мақсадга мувофиқ бўларди ва хотин-қизлардан механизаторлар тайёрлашда уларнинг роли ниҳоятда катта бўларди.

Қишлоқ хўжалиги учун хотин-қиз механизаторларни кўплаб тайёрлаш ҳозирги куннинг муҳим талаби бўлиб қолаётган экан, бу ишни партия ва ҳукумат талаб қилган даражада ташкил қилиш лозим. Ҳамма хўжаликларда хотин-қиз механизаторларни кўпайтирайлик.

М. ҲИДОЯТОВ,
Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги Оммавий касбдаги қишлоқ хўжалик кадрлари тайёрлаш ва қайта тайёрлаш бошқармасининг бошлиғи.

МУНОСИБ ШОГИРД

Шундай кишилар бўладики, улар тириклигидаёқ халқ бахт-саодати йўлида қилган ҳалол хизматлари эвазига ўзларига абадий ҳайкал ўрнатадилар.

Оддий темир йўл ишчисидан йирик революционер даражасига кўтарила олган оташқалб коммунист ва интернационалчи Тошпўлат Ўрозбоев ана шундай кишилардан ҳисобланади.

1905-1907 йиллардаги революцион ҳаракатнинг актив қатнашчиси, башариятга бахт нурини таратган Улуғ Октябрнинг фаол иштирокчиси Тошпўлат Ўрозбоев 1918 йилда шонли Ленин партияси сафига кирди ва умрининг охиригача партиянинг солдати деган юксак номни она сутидай пок сақлади. У қаерда ва қандай лавозимда ишламасин доимо партия сиёсатини изчиллик билан амалга оширишга интилди, кенг халқ оммасига таянди, унинг юксак ишонч ва эътиқодига сазовор бўлди. Фарғона область Революцион Комитетининг собиқ раиси ва Фарғона қўшинлари группаси Революцион Ҳарбий Кенгашининг аъзоси, Туркистон Коммунистик партияси Марказий Комитети ва Туркистон Марказий Ижроия Комитети Президиумининг аъзоси сифатида мамлакатимизда социализмнинг ғалаба қозонишига муносиб ҳисса қўша олди.

Владимир Ильичнинг тенгдоши ва собитқадам маслакдоши, ўзбек ишчиларининг қалдирғоч вакили Тошпўлат Ўрозбоев доҳий Ленин ҳузурида бир неча бор бўлган. Бу учрашувларда у Туркистон экономикаси, саноати ва Турккомиссияси фаолияти ҳақида В. И. Ленинга ўзининг фикр-мулоҳазаларини билдирган.

Кронштатдаги аксилинқилобчилар исёнини бостиришга жўнаётганлар орасида башарият генийсининг муборак қўли билан тортиқ қилинган Сибирь попоғи ва пўстинни кийган ҳамюртимиз коммунист Т. Ўрозбоев ҳам бор эди. Моҳир саркарда М. В. Фрунзе билан тушган ва ҳанузгача сақланиб қолган расми ҳам худди ана шу даврга тўғри келади.

Яқинда буюк доҳий В. И. Лениннинг 100 йиллик юбилейига бағишлаб Революция ва меҳнат шуҳрати клуби ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия тарихи институти революция ветерани Тошпўлат Ўрозбоев туғилган кунининг 100 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш ўтказди. Бу йиғилишда тарих фанлари доктори, профессор М. Ғ. Ваҳобов, тарих фанлари доктори, профессор, академик М. Й. Йўлдошев, Т. Ўрозбоевнинг жанговар сафдошлари, дўстлари ва фарзандлари унинг серқирра фаолияти ва ибратли ҳаёти ҳақида йиғилганларга тўлқинланиб гапириб бердилар.

Халқ озодлиги, турмушимиз фаровонлиги учун курашганларнинг хотираси халқ қалбидан асло ўчмайди. Толмас жангчи Тошпўлат Ўрозбоевнинг номини абадийлаштириш мақсадида у туғилган Қўқондаги катта кўчалардан бирига, 18-ўрта мактаб ва Ўрта Осиё темир йўли Қақир станциясига унинг номи берилди.

Ў. АБДУАЗИМОВ.

ЧИРОҚЛАР ПОРЛАЙДИ

РЕПОРТАЖ

Эшикдан киришингиз билан ҳаммага таниш ва азиз сиймо — В. И. Лениннинг суратини кўрасиз.

Ильичнинг сиймосига қайта-қайта термуларканман, яқинда бўлиб ўтган бир воқеа эсимга тушди: ўшанда бу колхозга Фарғонадан, Тошкентдан, Москвадан ленинхонлик маросими ўтказишга меҳмонлар келишган эди. Йиғилишни очиш олдидан меҳмонлар К. Маркс ва В. И. Ленин ҳайкаллари тагига гулдасталар қўйишди. Худди шу маҳалда чўл ўртасидаги қишлоқ радиоузели В. И. Лениннинг овозини — Коминтернинг III Конгрессида сўзлаган нутқини баланд овоз билан эшиттириб турди...

Катта кўргазмалар саҳнидамиз. Кўз олдимизда: тарам-тарам кўчма қум барханлари, онда-сонда юлғун туплари ва чакалакзорлар тасвири. Қуёш оташига дош беролмай торс-торс ёрилган ерда турган деҳқон ўғлининг сурати. Қамиш чайла, кейин шу колхозга қарашли ерлар чегараси кўрсатилган. Кўргазманинг тепарогига «1959 йил» деб ёзилган.

Бундан ўн йил аввал шу қишлоқни барпо этиш учун биринчи бўлиб тўқайзорга келган чўлқуварларнинг номлари: Холмат Марозиқов, Собир Баширов, Қобил Олимов, Карим Ҳакимовлардир. Шу қишлоқ ўрнида илгари нималар бўлган, чайлада яшаб қўриқ очган азаматлар чўлда илк бор нималарни кўришган... Хуллас, шу кичик кўргазмада колхоз ўтмиши яққол кўзга ташланиб турибди. Томошани давом эттирамиз. Колхозда етиштирилган полиз экинлари, боғларда битган мева-чевалар, пахта тупларидан намуналар...

Кўргазмаларда колхоз ҳаётининг ҳар бир соҳаси ўз ифодасини топган. Иш ривожини, юксалишини кўрсатувчи рақамлар. Айримларини айнан келтирамиз. Хўжалик ташкил топган «1959 йилда қўриқ ер ўзлаштирилиб, 169,9 гектар ерга уруғ экилиб, кўчат ўтказилган. 1959 йилда бир колхозчининг йиллик ўртача меҳнат ҳақи 554 сўм бўлса, 1965 йилда 1373 сўмни ташкил этди. 1965 йилда экин майдони 1136 гектарга етди. 1967 йилда давлатга 2375 тонна «оқ олтин» сотилган, кўрилган даромад 1 миллион 254314 сўм...»

Болалар боғчаси, Огаҳий номидаги ўн йиллик ўрта мактаб, янги магазинлар, марказий кўча ва янги қишлоқнинг умумий кўринишини акс эттирувчи фотосуратлар кўзни қамаштиради. Қишлоқ кўриниши чоғроқ шаҳарчани эслатади. Хона деворларида қардош республика ва хорижий мамлакатлардан келган меҳмонлар билан колхозчилар бирга тушган эсдалик суратлар ҳам кўп.

Саҳнанинг икки ёнида К. Маркс ва В. И. Лениннинг бўй баравар портретлари. Саҳнада кенг экранли кино жиҳозлари, баҳмал пардалар, микрофон ва тўрт бурчакда тўртта репродуктор. Тўрт юз томошабинга мўлжалланган стуллар...

Колхоз Карл Маркс номида. Колхоз музейида жаҳон пролетариати буюк доҳийсининг ҳайкали ҳам турибди. Ҳайкал тагига Фридрих Энгельснинг: «Асрлар мобайнида унинг номи ва иши яшайди» деган сўзи ўйиб ёзилган.

Ленин хонаси! Доҳийнинг ҳаёти ва фаолиятига доир турли фотосуратлар, кўргазмалар. Ойнаванд жовонда Ленин асарларининг 34 томлик жилди. Ўртадаги столда 29 хил газета, 16 хил журнал. КПСС XXIII съезди материаллари. Хона кенг, ёруғ ва кўркам, сиёсий ўқишларга мослаштириб жиҳозланган.

Колхоз кутубхонаси ҳам шу бинода жойлашган. Кутубхонада 2500 нусха китоб бор. доимий китобхонлар сони эса 400 кишидан ортади.

Бизда яхши таассурот қолдирган хоналардан яна бири «Бахт уйи» бўлди. У шундай жиҳозланган: девор соат, ойнакли буфет ичида учта чойнак, бир даста пиёла, туздон. Пойгакда иккита гилам, тўрда диван, магнитофон, радио, ёзув столи ва стуллар... Ҳаммадан ҳам оила, турмуш ҳақида боболаримиз айтиб кетган ажойиб нақллар бу хонада узукка кўз бўлгандай ўз ўрнини топган: «Уйида роҳати йўқнинг кўчада фароғати йўқ», «Одамнинг ҳуснига баҳо берма, ақлига баҳо бер», «Ҳисобни билмаган ҳамёнидан айрилар» ва ҳоказо...

Бу «Бахт уйи»да ўтган йили Муҳаммаджон билан Маликахон, Анваржон билан Ҳосиятхон сингари колхозчи ёшлардан етти нафар ошиқ-маъшуқларнинг боши қовуштирилди.

Қишлоқ клубида яна анча нарсаларни кўрдик. Томошани жанговар шон-шуҳрат хонасида якунлаб, ташқарига чиқдик. Чўл ўртасидаги ям-яшил қишлоқ узра оқшом чўкди. Қишлоқ узра Ильич чироқлари порлади.

Б. МАҲМУДОВ,
Фарғона область, Охунбобоев район, Карл Маркс номли колхоз.

ЭРКИН КУРАШГА КЕНГ ЙЎЛ

Ҳозир республикамизнинг кураш терма командаси турли мусобақаларга қатнашиб келаётир. Ёшлар орасида ўтказилган СССР биринчилигида Дмитрий Ярцев учинчи, А. Орлов эса «Динамо» спорт жамияти биринчилигида олдинги ўринни олди. Яқинда Кишинев шаҳрида машҳур молдаван паҳлавони И. М. Заикин хотирасига бағишлаб ўтказилган турнирда терма командамиз иккинчи ўринга чиқди.

Областларда эркин кураш мусобақалари кам ўтказилмоқда. Масалан, бухоролик Абдуллаев бир вақтлар СССР биринчилиги учун курашда учинчи ўринни олган эди. Туробов Ўзбекистон чемпиони, Тошев неча бор соврин олган эди. Хўш, улар ҳозир қаерда?

Жойларда эркин кураш оммавийлашиб кетмаётганлигига яна бир сабаб, спорт базаларининг йўқлигидир. Спортнинг бу тури билан шуғулланишга шароит яратилмаган. Бу соҳа бўйича мутахассислар етишмайди. Жисмоний тарбия институти, олий спорт мактаби бундай кадрларни тарбиялаш ва етиштиришга етарли аҳамият бермаётир.

Олдимизда ВЦСПС Спартакиадаси, СССР командалар биринчилиги учун кураш каби жиддий мусобақалар турибди. Бу, эркин кураш полвонларидан зўр маҳорат талаб қилади.

К. АБЛАЕВ,
СССР спорт мастери, эркин кураш бўйича республика терма командасининг тренери.

ШЕРАЛИ МУСЛИМОВ 164 БАҲОРНИ КЎРДИ

ЛИРИК. (Озарбайжон ССР), 20 май. (ТАСС мухбири). Озарбайжонда истиқомат қилувчи умри узоқ Шерали Муслимов бугун ўзининг туғилган куни муносабати билан юртдошлари ва қариндош-уруғлари табрикларини қабул қилиб олди. Тоғлиқ деҳқон 164 ёшга тўлди.

Мўйсафидни кузатиб турган врач Х. Шихалиевнинг айтишича, у Шерали ота саломатлигида ўтган йил мобайнида нормадан бирон ўзгариш бўлганлигини пайқамади. Лекин врач одатдан ташқари қаҳратон қиш мўйсафиднинг саломатлигига таъсир қилишидан хавотирда эди. Шерали Муслимов ўз турмушини аввалгидек давом эттирмоқда. У, кўп вақтини очиқ ҳавода ўтказади, яқин жойларга сафар қилиб туради, ҳар куни бир неча соат ўз боғида ишлайди.

Ўтган йили Ш. Муслимов оиласида саккиз чевара туғилиб, эндиликда оила аъзолари 195 кишига етди.

температуралар таъсирига дуч келади? Буни ой юзи мисолида билса бўлади. Ой юзининг офтобли томони цельсий ҳисоби билан плюс 150 градусга қадар қизийди, соя томони эса минус 130 градусга қадар совийди.

Бундай юксак температурада радио аппарат элементлари ишдан чиқиб, паст температурада аккумулятор музлаб қолади. Ишнинг нормал бўлиши учун станция термостатлаш системаси билан таъминланади. Унга кўп қават металл югуртирилган парда билан шиша толадан баайни «пўстин» кийгизилади. Унинг ташқи сирти иссиқлик нурларини ютмайдиган оптик хоссага эга.

Передатчиклар ёнида қизиган ҳавони вентиляторлар станциянинг соя томонига чиқарилган иссиқлик алмаштиргичга бетўхтов равишда юбориб туради. Иссиқлик алмаштиргични параболик антеннада жойлаштириш жуда фойдали бўлиб чиқди. Термостатлаш системасининг сезгир элементлари станция корпусидаги ҳавонинг ортиқча совишини «пайқагач», иссиқлик алмаштиргичдан чиқувчи совуқ ҳаво оқимининг йўлини тўсувчи тиқинни ҳаракатга келтириш учун команда беради. Башарти, яна исиб кетса тиқин очиб юборилади.

Лекин станцияни илмий экспериментлар ўтказишга ва олинган натижаларни ерга юбориб туришга мажбур этувчи ердан туриб юбориладиган командалардан ташқари восита ҳам бор. Станция миясининг вазифасини адо этувчи муваққатнинг программа қурилмаси ҳам борки, у илмий экспериментлар ўтказиш, турли энергиядаги космик нурларни ўлчашга буйруқ беради, шунингдек, Ер билан алоқа сеанслар ўтказиш учун передатчикларни ишга солади.

Аниқ белгиланган вақтда муваққат программа қурилмасининг буйруғига мувофиқ ориентация системаси «Венера»ни талаб қилинган вазиятга буради. Ҳаракатлантирувчи установка ишга солинади ва станциянинг траекторияси ўзгаради. Энди у Венера планетасида белгиланган нуқтага аниқ учиб боради. Ростлаб қўйилгач, ориентация системаси станцияни яна аввалги вазиятига: Қуёш батареяларини кунгай қилиб буради.

Аммо асбоблар Венера атмосферасига тушиши учун ҳатто юқорида санаб ўтилган барча системалар ҳам етарли эмас. Осмон механикасининг қонунларига кўра, ҳар қандай жисмнинг планетага яқинлашиб бориши ҳеч бўлмаганда иккинчи космик тезлик ёки ҳатто, ундан катта тезлик билан рўй беради. Ҳеч бир нарса билан муҳофаза қилинмаган асбоблар жуда катта тезлик билан атмосферага кириб борар экан, баайни метеорларга ўхшаш ёниб кетади. Асбобларни сақлаб қолмоқ учун уларни цельсий ҳисоби билан 10 минг градусдан зиёд иссиқликдан муҳофаза қилишга қодир пухта иҳота билан таъминламоқ керак.

Бутун «Венера» станциясини иссиқликдан иҳота қилувчи ғилоф билан таъминлаш мумкин бўлсада, аммо бу аппаратни жуда оғирлаштириб юборади. Шунинг учун конструкторлар бошқа йўлдан боришди. Станцияга шар шаклидаги тушириладиган аппарат ўрнатилиб, унга фақат атмосферада ўлчаш учунгина зарур бўлган ва бутун парвоз давомида бемалол «ухлаб ётган» парашютлар, радио аппаратлар, илмий асбоблар, шунингдек, автоматика асбоблари ва химиявий аккумулятор батареялари жойлаштирилди. Туширилувчи аппаратнинг ташқи сирти иссиқликдан иҳота қилувчи ғилоф билан қопланди.

Туширилувчи аппарат яратиш ажратиб юбориш системаси жорий этилишини талаб қилди. Керакли пайтда бу система туширилувчи аппаратни станциянинг орбитал бўлмасидан ажратиб юборади. Иссиқликдан иҳота қилувчи ғилоф билан ҳимояланмаган орбитал форма атмосферанинг юқори қатламларида метеор сингари ёниб кетади, туширилувчи аппарат эса ўтли йўлни босиб ўтар ва тезлигини пасайтирар экан, парашют бўлмасининг қопқоғини ташлаб юборади. Бу қопқоқ тормоз парашютини илаштириб кетиб парашют аппарат тушиш тезлигини яна ҳам пасайтириб юборади. Орадан бир мунча вақт ўтгач, муайян босимни ўлчаган барореле бўйича тормоз парашюти отилиб, асосий парашют гумбазини илаштириб кетади. Лекин, парашют иплари асосий парашютнинг узоққа кетишига йўл қўймайди. Туширилувчи аппарат планета атмосферасида равон пасайиб боради. Парашют очилиши билан радио система ва илмий аппаратлар ҳам ишга тушади. Передатчик ерга қимматли маълумотларни юборади. Илмий асбоблар Венера атмосферасининг температураси, босими, зичлигини ҳамда планета газ қобиғининг химиявий таркибини аниқлайди. Парашют халал бермайдиган баландлик ўлчагич антенналари ёзилиб Венера бети томон радио тўлқинлар тарқата бошлайди. Баландлик ўлчагич қайтган радио тўлқинларни қабул қилиб олиб, туширилувчи аппарат Венера юзидан қанчалик баландликда эканлигини ерга маълум қилади.

«Венера-5» ва «Венера-6» станцияларини яратган конструкторлар, инженерлар ва ишчилар уларни зарур барча системалар билан таъминладилар. Венера планетасига етказилган илмий асбоблар бундай системалар бўлмаганида ўтказган ўлчашлари тўғрисида ерга маълумот беролмасди.

И. ЕВГЕНЬЕВ,
Инженер,
(ТАСС).

ДУНЁ ХАРИТАСИ ОЛДИДА

БКП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

СОФИЯ, 20 май. (ТАСС). Кеча бу ерда Болгария Компартияси Марказий Комитетининг кенгайтирилган пленуми бўлиб ўтди.

Болгария Телеграф агентлигининг хабар беришича, пленум Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг шу йил 23-26 апрель кунлари Москвада бўлиб ўтган XXIII махсус сессиясининг иши ва қарорлари тўғрисида БКП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, Болгариянинг Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашидаги доимий вакили Т. Цолов ахборотини тинглади.

БКП Марказий Комитети сессияда якдиллик билан қабул қилинган ва Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ўртасидаги ҳамкорлик ҳамда ўзаро ёрдамни янада чуқурлаштиришда янги босқич белгилаб берган қарорларга юксак баҳо берди ва уларни тўла-тўкис қўллаб-қувватлади. Қабул қилинган қарорлар Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ишлаб чиқариш кучларини янада юксалтиришда, бу мамлакатлар халқлари турмуш даражасини кўтаришда, социализм ва коммунизм қурилишида катта тарихий роль ўйнайди. Қарорлар жаҳон социалистик системаси афзалликларидан янада тўлароқ фойдаланишга, бу система қудрати ва бирлигини мустаҳкамлашга, унинг ролини оширишга, жаҳондаги прогрессив социал ва иқтисодий ўзгаришларни тезлаштиришга ёрдам беради.

Кун тартибининг иккинчи масаласи юзасидан БКП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, БКП Марказий Комитетининг секретари Б. Велчев пленумни коммунистик ва ишчи партиялар халқаро кенгашига тайёргарликнинг бориши тўғрисида хабардор қилди.

Пленум кенгашнинг асосий ҳужжат лойиҳаси — «Ҳозирги босқичда империализмга қарши кураш вазифалари ҳамда коммунистик ва ишчи партиялар, барча антиимпериалистик кучлар ҳаракат бирлиги»га тўла қўшилганлигини изҳор қилди, шунингдек, бутун дунёдаги коммунистик сафларни янада жипслаштиришни кўзлаган халқаро коммунистик анжуманни тайёрлашда қатнашувчи барча қардош партиялар коллектив кучғайратлари туфайли эришилган натижалардан чуқур мамнун эканлигини билдирди.

Пленум БКПнинг халқаро кенгаши ишида қатнашувчи делегациясини тасдиқлади Делегация составида: Тодор Живков — делегация бошлиғи, Борис Велчев, Венелин Коцев, Милк Балев, Константин Теллалов бор.

Пленум Борис Велчев ахбороти асосида тегишли қарор қабул қилди.

Руминия Социалистик Республикаси. Суратда Крайоадаги янги иссиқлик электр станциясининг энг яхши ишчилари Л. Ион, Т. Александру, М. Смарандачеларни кўриб турибсиз. Уларнинг учаласи ҳам Руминиянинг Буюк Миллат мажлисининг депутатларидир.

Аджерпресс—ТАСС фотоси.

Ҳиндистон. Барауиида Совет Иттифоқи ёрдами билан қурилган нефтни қайта ишлаш заводи муваффақият билан ишлаб турибди. Суратда: заводнинг кўриниши.

А. Серебренников фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

МЕҲНАТ ВА КАПИТАЛ

● Италиянинг ҳамма қисмида забастовка ҳаракатлари кучайиб кетди. 1 миллион 800 минг батрак ва чорикор бутун мамлакат миқёсида 48 соатлик забастовка ўтказди. Улар меҳнат ҳақининг оширилишини, коллектив шартномалар тузилишини, иш билан таъминлашни талаб қилмоқдалар.

● Аргентинанинг Кордова шаҳридаги «Рено» автомобиль заводининг ишчиларидан бир неча минг киши иш ҳақининг оширилишини талаб қилиб, забастовка уюштирди. Полиция ишчиларга қарши кўздан ёш оқизадиган газдан фойдаланди ва автоматлардан ўт очди. Кўп ярадорлар бор. Кордова шаҳрининг меҳнаткашлари полициянинг репрессияларига қарши норозилик билдириб, 48 соатлик забастовка ўтказдилар. Бунинг натижасида Аргентинанинг ўз аҳамияти жиҳатидан учинчи ўринда турган саноат марказидаги транспорт, саноат корхоналарининг ишлари, савдо-сотиқ тўхтаб қолди. Расмий маълумотларга қараганда 21 ишчи қамоққа олинган, ярадорлар бор.

● Сенегалнинг бензин қуйиладиган станцияларида ва чет эл компанияларига қарашли бошқа корхоналарда ишлаётган меҳнаткашлари уч кунлик ялпи забастовка ўтказдилар. Англия, Америка ва Франция нефть компанияларининг корхоналарида Сенегал ишчиларидан бирор киши ҳам ишга чиқмади. Улар иш ҳақининг оширилишини, коллектив шартномаларнинг қайтадан кўриб чиқилишини ва социал шароитнинг яхшиланишини талаб қилмоқдалар. (ТАСС).

ЯХШИ ҚЎШНИЧИЛИК МУНОСАБАТЛАРИ НАМУНАСИ

КОБУЛ, (ТАСС). Афғонистон жамоат арбоби ва сенатор Султон Аҳмадхон ТАСС мухбири билан суҳбатда қуйидагиларни айтди: Совет Иттифоқи билан Афғонистон ўртасида дипломатия муносабатлари ўрнатилган куннинг эллик йиллик байрами ҳар иккала қўшни давлат дўстона ҳамкорлиги тарихида шонли санадир. Совет давлати ўрнатилганидан кейинги дастлабки йилларда Султон Аҳмадхон Афғонистоннинг Москвадаги элчиси эди.

Сенатор В. И. Ленин билан учрашган пайтларини, В. И. Лениннинг Афғонистон амирига ёзган мактубини эслатиб ўтади. Бу мактубда Афғонистоннинг мустақиллиги тан олинганлиги изҳор қилинган эди. «Афғон халқининг ўз мустақиллиги йўлидаги шонли кураши бошланган биринчи кунлардаёқ Россия ишчи-деҳқонлар ҳукумати Афғонистондаги янги тартибни дарҳол эътироф этиб, унинг тўла мустақиллигини тантанали суратда тан олди»,— дейилган эди мактубда.

Султон Аҳмадхон Афғонистоннинг мустақиллик йилларида эришган муваффақиятлари тўғрисида ҳикоя қилади, айни пайтда Совет Иттифоқи билан самарали иқтисодий ва техника ҳамкорлиги бу соҳада катта роль ўйнаганлигини таъкидлайди. Афғонистондан СССРга ўтказилган газ қувури, Нагла ва Пули—Хумридаги гидроэлектростанция, Кушка — Ҳирот—Қандаҳор, Доши — Порт, Ширахон автомобиль йўллари, Жалолобод суғориш системаси, қишлоқ хўжалик фермалари ва Совет Иттифоқининг ёрдами билан қурилган бошқа иншоотлар,— дейди у, турли системадаги давлатларнинг тинч-тотув яшашини кўрсатувчи ёрқин намунадир. Бетараф ва ўзаро фойдали дўстлик намунасидир. «Бизнинг кучимиз ана шунда, битмас-туганмас дўстлигимизнинг манбаи ана шунда»—дейди у.

Афғонистон билан Совет Иттифоқи ўртасида дипломатия муносабатлари ўрнатилган куннинг эллик йиллиги, деб уқтириб ўтди сенатор, ҳар иккала мамлакатимиз ўртасида барча соҳаларда дўстона алоқалар тобора мустаҳкамланиб бораётганлигидан далолат беради. Совет Россиясига қилган биринчи сафаримда улуғ доҳий В. И. Ленин билан учрашган кундан буён ярим аср ўтган ҳозирги пайтда Совет Иттифоқининг эришган муваффақиятлари Афғонистонга самарали таъсир кўрсатмоқда. Бу ҳол улуғ Лениннинг Советлар мамлакати шарқ халқларига нисбатан дўстона муносабатда бўлади, деган гаплари тўғри эканлигини яна бир марта исбот этади.

Дипломатия муносабатлари ўрнатилган куннинг эллик йиллик байрами Британия мустамлакачиларига қарши курашда афғон халқи ўз мустақиллигини қўлга киритган кун йиллиги билан бир вақтга тўғри келди. Афғонистон Бош министри Н. А. Этимодининг таклифига биноан СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигиннинг тантаналарда қатнашмоқ учун Кобулга келажаги тўғрисидаги хабарни эшитиб, афғонлар жуда хурсанд бўлишди.

А. ПЕТРОВ.

УРУШЛАР СИЁСАТИ ҚАЙТА КЎРИБ ЧИҚИЛСИН

ВАШИНГТОН. 20 май. (ТАСС). Сенатор Фулбрайт Қўшма Штатларнинг ташқи сиёсатини «доимий урушлар ва интервенциялар» сиёсати деб атаб, бу сиёсатни тубдан қайта кўриб чиқишга, Вьетнамдан чиқиб кетишга ва жиддий ички проблемаларни ҳал этишга эътибор беришга даъват қилди.

Сенат Ташқи ишлар комиссиясининг раиси Вашингтондаги миллий ҳарбий коллежда нутқ сўзлаб, АҚШнинг ҳарбий доиралари мамлакатга раҳбарлик қилишда «номутаносиб равишда катта таъсир»га эга бўлиб қолдилар, деб таъкидлади.

Вьетнамдаги уруш тугамас экан, деди у, ички проблемаларни ҳал этишга ҳеч қандай умид боғлаб бўлмайди.

МАЛАЙЗИЯДАГИ АҲВОЛ

ЛОНДОН, 20 май. (ТАСС). 13 майда Куала-Лумпурда аҳолининг малайзия ва хитой группалари ўртасида жиддий тўқнашувлар бўлган эди. Вазият бир мунча нормаллашганига қарамай, бу ердаги аҳвол кескинлигича қолмоқда. Шаҳарнинг ғалаён бўлган районларида комендантлик соати жорий қилинди. Солдат ва полициянинг кўпгина қуролли нарядлари бўм бўш кўчаларда соқчилик қилмоқда.

Малайзиянинг ҳамма қисмида фавқулодда ҳолат жорий қилинди. Фавқулодда ҳолат ҳукумат бошлиғига кенг ҳуқуқлар беради. Айни вақтда мамлакатда Бош министр ўринбосари Абдул Раззоқ бошчилигида миллий оператив кенгаш тузилди. «Граждан маъмурияти, армия ва полициянинг фаолиятини мувофиқлаштириб олиб бориш» вазифаси шу орган зиммасига юкланди. Рейтер агентлиги мухбирининг Куала-Лумпурдан хабар беришича, миллий оператив кенгаш ўзининг биринчи мажлисини ўтказди.

ҲАР ТЎҒРИДА

ОЛИМНИНГ УЙИ

Атоқли француз олимлари Мария Кюри-Склодовская (1867-1934) ва Пьер Кюри (1859-1906) жуда оддий ҳаёт кечиришган. Уларнинг уйида на бирор буюм, на бирор гилам бўлган. Кабинетлари ҳам «яланғоч», хонада фақат иккита стул ва бир стол қўйилган. Бу стулларнинг бирида Мария, иккинчисида эса Пьер ўтириб ишлаган. Столнинг устида физикага оид китоблар, керосин чироқ ва гуллар турган, холос.

Мария умрида битта ортиқча харажат қилган — қора муқовали дафтар сотиб олган. Бу дафтарнинг устига олтин ҳарфлар билан биргина сўз ёзиб қўйилган: «Харажатлар».

ПАВЛОВНИНГ ҚУВОНЧИ

Иван Петрович Павлов ёшлигида жуда қашшоқ яшаган. Кийиб юрган костюми жуда эскириб қолгандан кейин дўстлари пул йиғишиб, унга янги костюм сотиб олиб беришган. Павлов совғани уялиб олган.

Эрталаб ёш олим лабораторияга қувонган ҳолда кириб келди. Эгнида ўша эски костюми. Бир итни бўйнидан арқон боғлаб, етаклаб келган эди. Дўстлари ҳайрон бўлиб унга тикилишди. Павлов эса севиниб:

— Жуда яхши совға олиб бердинглар, миннатдорман — деди. Ана энди тажрибаларни бемалол давом эттиришимиз мумкин...

Павлов янги костюмнинг пулига тажриба ўтказиш учун ит сотиб олган экан.

ТУЙМАС... КАПАЛАК

Ўтлоқларда учиб юрадиган капалакнинг оғирлиги бори-йўғи 0,025 граммдир. Биргина капалак ёз давомида 225 килограмм уруғ қўйиб, жуда кўпайиб кетади. Шу биргина капалакнинг уруғларидан чиққан капалак қуртлари 9 тоннадан ортиқроқ кўк ўтларни ейди.

ЭНГ УЗУН ҲАЙВОН

Океанларда дунёдаги энг узун ҳайвон — «линеа лонгиссимус» яшайди. Унинг узунлиги 35 метрдан ҳам ошади. Денгиз devлари тўғрисидаги афсоналарни шу қуртни кўрган кишилар тарқатган бўлсалар керак.

ОБ-ҲАВО

Бугун кундузи Қорақалпоғистон АССР, Хоразм ва Бухоро областларида ҳаво ўзгариб турсада ёғингарчилик бўлмайди. Қолган жойларда қисқа муддатли ёмғир ёғади, момақалдироқ бўлиши кутилади. 21-26 даража иссиқ бўлади.

Тошкентда ҳаво ўзгариб туради, ёғингарчилик бўлмайди. Кечаси қисқа муддатли ёмғир ёғади. Момақалдироқ бўлиши кутилади. Кундузи 20-22 кечаси 11-13 даража иссиқ бўлади.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ТОМОШАЛАР. ЭЪЛОНЛАР. РЕКЛАМАЛАР.

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Қўшиқлар, 9.30 — Чолғу куйлари, 10.10 — М. Насимов. «Дилбарим» вокал-лирик сюита, 10.30 — Қўшиқ ва романслар, 11.15—«Депутат ва ҳаёт», 11.30—Кекса ижрочилар концерти, 12.45—«Имтиҳон» (очерк), 13.30 — СССР санъат усталарининг концерти, 15.15—Т. Иброҳимов. «Алла» поэмаси асосида радиоинсценировка, 16.10 — «Брамс лирикаси» (русча), 16.50 — «Правда» газетасининг обзори, 17.00—Симфоник куйлар, 18.00—«Резервлар қидириб», 18.10 — Концерт, 19.20—Татар куйлари, 20.00 — Футбол. СССР кубоги учун. «Торпедо» (Москва) — «Пахтакор», 20.45 — «Ёшлик» программаси, 21.10 — Қишлоқ меҳнаткашлари, сизлар учун, 21.55—«Саломатлик—туман бойлик», 22.20—Р. Файзий. «Ҳазрати инсон» романидан парча, 23.15—Мақомлардан парчалар.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.30 — Кўрсатишлар программаси, 18.35 — Телеянгиликлар, 18.50 — Телефильм, 19.20 — Реклама.

Ўзбек тилида: 19.25 — «Пропагандист» тележурнали, 20.00 — Футбол. СССР кубоги учун. «ПАХТАКОР» — «ТОРПЕДО» (Москва) учрашуви, 20.45 — Телеянгиликлар, 21.00 — «Ёрқин ҳаёт» программаси, 21.50 — «Улуғбек юлдузи» (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — Душанба ва Москва кўрсатишлари.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

20.00 — Телефильм, 20.10 — «Паҳлавон Янош» (оперетта), 21.25—«Шоир ва подшо» (бадиий фильм).

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ РЕСПУБЛИКА ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 22/V да Ун икки кеча ёки турфа ҳангомалар, 23/V да Концерт, 24/V да Навоий Астрободда.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

«24-25» қайтмаяпти — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Эрамиздан миллион йил илгари — НАВОИЙ номли, «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун), «МОСКВА» (эрталаб соат 11, кундуз 1.20, 5 ва кеч 7 да).

Разведкада бўлган воқеа — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Хон эл Халилий кварталида — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Узоқ Ғарбда — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 9.45 минут, кундуз 3, кеч 9.45 минутда).

Сўнгги воевода—«МОСКВА» (эрталаб соат 10, кундуз 3, кеч 9 да).

ЁЗГИ БИНОДА
(Кеч соат 9 ва 10.40 минутда бошланади)

Эрамиздан миллион йил илгари — «ФЕСТИВАЛЬ».

Сўнгги воевода — «ХИВА».

Хонимлар ҳаётидан лавҳалар—ТЕЛЬМАН номли.

ОБЛИГАЦИЯЛАРИНГИЗНИ ТЕКШИРИНГ!

1966 ЙИЛДА ЧИҚАРИЛГАН

3% ЛИ ДАВЛАТ ИЧКИ ЮТУҚ ЗАЁМИ

23-ЮТУҚЛАР ТИРАЖИНИНГ

РАСМИЙ ЖАДВАЛИ

Бу тираж 1969 йил 15 майда Кишинёв шаҳрида бўлиб ўтди.

Заёмнинг ҳамма йигирма тўрт разрядидаги серия ва облигацияларнинг қуйидаги номерларига ютуқлар чиқди:

Серия номерлари	Облигация номерлари	Ютуқ миқдори (сўм билан)	Серия номерлари	Облигация номерлари	Ютуқ миқдори (сўм билан)	Серия номерлари	Облигация номерлари	Ютуқ миқдори (сўм билан)
100024	05*)	500	131312	29*)	500	156245	23*)	500
100354	34*)	1.000	131450	15*)	500	156333	32*)	1.000
100421	42*)	500	131704	1—50	40	156526	27*)	500
100716	1—50	100	131810	47*)	500	158121	47*)	1.000
101029	07*)	500	132093	1—50	40	159553	13*)	500
101269	1—50	40	132647	07*)	500	162050	45*)	500
101739	1—50	40	132652	34*)	500	162558	03*)	500
102053	1—50	100	133606	15*)	500	162659	06*)	1.000
102058	50*)	500	134468	1—50	40	162678	1—50	100
102211	07*)	2.500	134704	1—50	40	162991	15*)	500
102570	19*)	1.000	134862	21*)	500	163898	12*)	500
103290	1—50	40	135275	1—50	40	167663	05*)	1.000
103871	10*)	500	135855	08*)	500	167755	14*)	2.500
104423	12*)	500	135892	04*)	500	167807	05*)	500
104466	34*)	500	136836	17*)	500	168815	11*)	500
104784	15*)	500	137671	22*)	500	169163	27*)	500
104820	43*)	2.500	137810	04*)	500	169401	1—50	100
105254	1—50	40	140269	28*)	500	170326	28*)	500
106191	01*)	500	140345	1—50	100	170459	48*)	500
107068	09*)	500	140446	35*)	500	170576	32*)	1.000
107339	01*)	500	141116	28*)	1.000	171221	28*)	5.000
107341	1—50	40	141323	15*)	500	171368	47*)	500
107474	48*)	2.500	141906	1—50	40	171440	21*)	500
107968	1—50	40	141940	33*)	500	171713	31*)	1.000
108083	50*)	500	142370	33*)	500	172817	25*)	500
108085	25*)	500	142398	10*)	500	172882	17*)	1.000
110062	13*)	500	142455	47*)	500	173099	1—50	100
110112	1—50	40	142946	1—50	40	174562	31*)	500
110613	07*)	500	143671	1—50	100	175049	1—50	100
110620	1—50	100	143933	1—50	40	175959	43*)	500
111539	24*)	500	144590	1—50	40	176465	03*)	500
112595	25*)	500	144816	42*)	500	176491	1—50	40
112761	07*)	500	144986	47*)	500	177931	1—50	40
113620	07*)	500	145802	10*)	500	178234	38*)	500
113888	14*)	500	145960	12*)	500	178396	18*)	500
114041	20*)	500	146088	36*)	500	178929	1—50	40
114302	1—50	40	146432	45*)	500	181283	1—50	40
114559	50*)	500	146787	24*)	500	181334	1—50	40
115606	36*)	500	146985	30*)	500	181673	25*)	500
116314	1—50	100	147351	48*)	500	182289	22*)	500
116744	1—50	40	147357	1—50	40	183400	1—50	40
118682	1—50	40	148049	17*)	500	183422	43*)	500
121095	1—50	40	148159	10*)	500	184125	1—50	40
121989	10*)	500	148223	1—50	40	185518	05*)	1.000
123077	17*)	1.000	148371	1—50	40	186784	41*)	500
123373	46*)	1.000	148406	06*)	500	187210	13*)	500
123675	1—50	40	149590	01*)	500	187528	1—50	100
123794	1—50	40	150341	1—50	40	188858	1—50	40
124611	23*)	500	150892	05*)	1.000	191389	1—50	100
124777	08*)	500	151815	1—50	40	191753	38*)	1.000
124830	24*)	500	151880	16*)	500	192586	48*)	500
125514	1—50	40	151901	12*)	500	192625	06*)	2.500
125929	49*)	500	151943	1—50	100	192791	1—50	40
126386	50*)	500	152190	1—50	100	193658	10*)	500
127592	46*)	500	152671	05*)	500	194038	40*)	500
128762	44*)	500	153083	25*)	500	194148	05*)	1.000
128901	17*)	500	155123	20*)	1.000	194177	36*)	500
129779	20*)	5.000	155181	37*)	1.000	194672	03*)	500
129911	43*)	1.000	155205	31*)	500	194879	24*)	500
129936	12*)	500	155242	10*)	500	196202	12*)	500
130150	01*)	500	155372	1—50	100	198192	28*)	500
130233	13*)	1.000	156201	26*)	500	198807	47*)	500
130507	23*)	500						
131123	24*)	500						

*) Шу сериядаги облигацияларнинг қолган 49 номерига 40 сўмдан ютуқ чиқди.

Жадвалда йигирма сўмлик облигацияларга чиққан ютуқлар кўрсатилган.

Ўн сўмлик облигацияларга ютуқнинг ярми тўланади.

Ютуқ суммасига облигация қиймати ҳам қўшилган.

Бу жадвал расмий ҳужжатдир. Омонат кассалари газетанинг навбатдаги сони келганидан сўнг ютуқларни шу жадвалга мувофиқ белгиланган тартибда тўлайдилар.

Ютуқлар тиражини ўтказувчи комиссиянинг раиси — Кишинёв шаҳар меҳнаткашлар депутатлари Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари К. П. ЖУРАВЛЕВА.

Комиссиянинг масъул секретари — Л. П. ЕСИНА.

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИ
ТЕЗ КУНДА
ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ
Ф. ШИЛЛЕР
«МАРИЯ СТЮАРТ»
3 пардали трагедия
Туроб ТУЛА таржимаси
Саҳнага қўювчи — БССРда хизмат кўрсатган артист М. Л. СПИВАК.
Режиссёр — УзССР халқ артисти А. ТУРДИЕВ.
Рассомлар — Г. БРИМ ва М. ЭШОНХЎЖАЕВ.
АСОСИЙ РОЛЛАРДА:
УзССР халқ артистлари: Я. АБДУЛЛАЕВА, И. БОЛТАЕВА, З. МУҲАММАДЖОНОВ, Ҳ. НАРИМОНОВ, С. ТАБИБУЛЛАЕВ, А. ТУРДИЕВ, М. ЮСУПОВ;
УзССРда хизмат кўрсатган артистлар: Т. АЗИЗОВ, Э. МАЛИКБОЕВА, С. НОРБОЕВА, С. СОТИБОЛДИЕВА, Т. ШУКУРОВ ва бошқалар қатнашадилар.
Спектакль кеч соат 7 яримда бошланади.
Коллектив бўлиб кўриш учун заявкалар қабул қилинади.

МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА
22 май кеч соат 7 да
Совет Иттифоқи кубоги учун
«ТОРПЕДО» (Москва) — «ПАХТАКОР»
командалари ўртасида
ФУТБОЛ

6 июнь эрталаб соат 11 да Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Фалсафа ва ҳуқуқ институти илмий совети кенгашида (Куйбишев кўчаси, 14 уй, 1 қават, конференц зали) фалсафа фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун А. М. Мухсинов: «Марксча—ленинча этикада адолат категорияси» деган темада
ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ
Диссертация билан академия кутубхонаси (А. Тўқаев кўчаси, 1 уй)да танишиш мумкин.

«СОЮЗТЕЛЕФОНСТРОЙ» ТРЕСТИНИНГ
ТОШКЕНТ ҚУРИЛИШ-МОНТАЖ БОШҚАРМАСИГА
Тошкент шаҳри ва Урта Осиё шаҳарларига бориб ишлаш учун
алоқа монтёрлари (меҳнат ҳақи—ишбай):
Тошкент шаҳрида ишлаш учун
бухгалтерлар, участка механиги, автокран ва «БЕЛОРУС» экскаватори машинистлари, юк машиналари шофёрлари, автослесарлар, алоқа монтёри касбига ўргатиш учун ишчилар, ҳамда: алоқа монтёри, механизатор ва шофёрлик касбига эга бўлган пенсионерлар (пенсия тўлиқ сақланади)
КЕРАК
Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Энгельс кўчаси, 97 уй (2, 16 трамвайлар, 9, 11 автобусларнинг «Геологоразведка» бекати).
Гараж адрес: Куйбишев шоссеси, 15 уй.

2-УЙ ҚУРИШ КОМБИНАТИНИНГ МОНТАЖ БОШҚАРМАСИГА
монтажчилар, электр пайвандчилар, сувоқчилар, бетончилар, рихтовкачилар, зарб қилувчилар
КЕРАК
Меҳнат ҳақи-ишбай-мукофот тариқасида.
Бошқа шаҳардан келганларга яхши жиҳозланган ётоқхона, оилалиқларга 2 йилдан сўнг уй берилади.
Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Қорақамиш массиви, 1-микрорайон, Сағбон кўчаси, 7-уй (40, 42, 43-автобусларнинг «Қорақамиш» бекати).

Касаба союзлари Тошкент область Совети, республика ва Тошкент область қурилиш ва бинокорлик материаллари саноати ишчиларининг касаба союзи комитетлари, область қурувчилари касаба союзи президиумининг аъзоси ва оммавий-ташкилий бўлим мудири Пўлат Саидович НАЗАРОВнинг узоқ давом этган оғир касалликдан сўнг бевақт вафот этганлигини маълум қилади ва марҳумнинг оиласига чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Ф. Энгельс номли Тошкент Давлат чет тиллар педагогика институти коллективи психология ва педагогика кафедрасининг мудири, доцент Р. А. Назаровага умр йўлдоши Пўлат Саидович НАЗАРОВнинг бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ — Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 336545. Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323. Масъул секретарь — 334455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331216. Халқаро ҳаёт — 337804. Коммунистик тарбия — 331455. Саноат капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 337221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85, Бухоро 43—141, Қарши 22—82, Наманган 21—68, Нукус 42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Фарғона 41—88, Урганч 34—55.

№ Б. — 118. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64633. Р. 03030.